

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 65E JAARGANG NO.7, JULI 2004

onze vogels

De

se

onze vogels

ISSN 0030-3224

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 38.000)

Onze Vogels is een maandblad, uitgegeven door de NBvV, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Voor meer informatie over de NBvV, haar doelstellingen en het lidmaatschap verwijzen u naar de rubriek "Bondsmedelingen" achter in dit blad. De leden van de NBvV krijgen dit maandblad op grond van hun lidmaatschap automatisch thuis gezonden.

IN DIT NUMMER

Geelmozaïeken type 1 en
type 2 219

Kastanjerug-lijster 229

VERDER IN DIT NUMMER

pagina

Mosaïeken geel, rood of gepigmenteerd	219
Over kanaries gesproken	222
De Bourksparkiet 9)	224
De idealist - juli	226
Saffraanvinken (moordenaars)	228
Mijn eerste kweek met de (kastanjerug-lijster)	229
Cursus "Zang van de Spaanse Timbrado" deel 4	194
De grote geelkuijkaketoe of galerita	230
halsbandparkieten geelkop, geelkop, geelkop	233
De geheimzinnige conures van het geslacht pyrrhura	236
Een kweekervaring met het brilduifje.	239
Mutatiewijzer	240
Boekbespreking	243
Uit de volière geklapt	244
Volière van de maand	245
Uitslag stemming algemene vergadering 2004	245
Jeugd ontmoetingsdag	247
Vraag&aanbod	248
Bondsmedelingen	250

Halsbandparkieten 233

Het volgende nummer wordt ter post
bezorgd op 23 augustus 2004

Colofon

UITGEVER

'Onze Vogels' is het maandelijke tijdschrift van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Een organisatie van vogelliefhebbers met ca. 36.000 leden. De NBvV is opgericht in 1952. De totale oplage van 'Onze Vogels' bedraagt 58.000 exemplaren. Het tijdschrift wordt toegezonden aan leden, verspreide leden en binnen- en buitenlandse abonnees. Men wordt lid van de NBvV door zich aan te sluiten bij een van de ruim 600 plaatselijke afdelingen van de bond. Ook bestaat de mogelijkheid verspreid lid te worden.

ADRES

NBvV, Postbus 74
4600 AB BERGEN OP ZOOM
tel. 0164-235007 e-mail: info@nbvv.nl
fax 0164-239020 website: www.nbvv.nl
Bankrekening: 46.89.59.262
Postbank: 11.48.324
Voor België: 000-0156074-01
T.n.v. Ned.Bond van Vogelliefhebbers

REDACTIE

Redactie: Gea Stoop, de Perponcherstraat 48,
2518 SW Den Haag (tel 070-3461831,
e-mail: onzevogels@hetnet.nl)
Kanaries: Henk van der Wal en Gea Stoop
Tropen en grondvogels: Jan de Nijs
Tekstcorrectie: Jan Huijsmans

ZAKELIJKE ADVERTENTIES

Tarieven voor zakelijke advertenties zijn te verkrijgen bij Piet Deley op het bondsbureau in Bergen op Zoom. Voor 'Vraag en aanbod advertenties' wordt verwezen naar de desbetreffende tarieven en voorwaarden elders in dit blad.

De sluitingstermijn voor zakelijke advertenties is uiterlijk 6 weken voor verschijningsdatum. 'Onze Vogels' wordt in de laatste volle week van de maand ter post bezorgd.

ABONNEMENTSPRIJZEN

Nederland: € 24,-, België: € 26,-,
Europa: € 42,50, Buiten Europa: € 57,50
Voor verzending per luchtpost geldt een ander tarief, afhankelijk van het land van bestemming. Dit kan worden opgevraagd bij het bondsbureau.
Het abonnementsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

VERANTWOORDELIJKHEID

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is niet verantwoordelijk voor de gepubliceerde advertenties en kent geen verplichting tot het opnemen van advertenties. De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de NBvV geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Overname van artikelen, illustraties, foto's of gedeelten daarvan is zonder schriftelijke toestemming niet toegestaan.

FOTO VOORPLAAT:
GEELMOZAÏEK TYPE 1 EN 2

FOTO:

PIET ONDERBEEKEN / JAN DE NIJS

ONTWERP EN DRUK:

PLANTINGSCASPIRE CAPELLE A/D IJSEL BV

POSTBUS 550, 2900 AN CAPELLE A/D IJSEL

TELEFOON (010) 459 55 55

MOZAÏEKEN

geel, rood of gepigmenteerd

De beginnende kweker blijkt steeds weer met dezelfde vragen te worstelen. Wanneer begin ik met kleurstof? Hoe groot moet de borstvlek zijn en waar begint het oogstreepje? Hoe breng ik een goede paring tot stand? De komende maanden zullen we in *Onze Vogels* aandacht besteden aan de mozaïeken.

Een lipochroom mozaïekkanarie behoort tot de lipochroom- of vetstofserie (ongepigmenteerde kanaries) met een geel of rood mozaïekpatroon waarvan zowel de mannen (type2) als de poppen (type1) tentoongesteld worden.

Een veel geziene en ook gewaardeerde kleurkanarie op onze tentoonstellingen. De grote concurrentie bij deze vogels heeft ertoe geleid dat Italië, de koploper in de mozaïekkanaries, het steeds moeilijker krijgt om de medailles automatisch weg te kapen. Bij de vetkleurige geelmozaïekkanaries behoren de noordelijke landen tot de absolute wereldtop. Meermaals kreeg ik de gelegenheid deze kleurslag te keuren in de hoogste kleurkanarieklassen en moest ik uiteraard de waarde en de pracht in deze kleurslag

waarderen en bewonderen. Prachtig afgewerkte vogels wat betreft mozaïekpatroon, contrast, bevedering en eigen aan onze kleurkanaries de geselecteerde vorm waarmee we de meeste van onze concurrenten nog steeds een lengte voor zijn.

Beide kleurslagen heb ik enkele jaren gekweekt en ik stel vast dat de kwaliteiten die vroeger nog in verschillende vogels afzonderlijk te bespeuren waren, nu verenigd zijn in één enkele vogel. Diep geel, compleet mozaïekpatroon op een heldere krijtwitte ondergrond. Niet alleen bij de poppen grote kwaliteit, maar ook bij de mannen staan we dicht bij de top. In de roodserie eveneens een zeer hoge kwaliteit en zeker bij de poppen benaderen we de denkbeeldige norm.

De standaard

De standaard is duidelijk en vraagt een correct mozaïekpatroon. M.a.w. een geconcentreerde, maar intense tekening met als absolute aandachtspunten de oogstreep/het masker en de vleugelbochttekening.

Uitermate belangrijk is de schoudervlek. Geconcentreerd en de kleur doorstotend tot in de top van de veertjes. Vroeger was de kwaliteit zeker niet wat ze nu is en bezaten de vogels veel minder contrast. De vogels bezaten nog meer gele of rode kleur over het hele lichaam en om deze overvloed aan kleur te verdoezelen kweekte men de mozaïeken met een langere bevedering, waardoor ze een zogezegd beter mozaïekpatroon vertoonden. Het teveel aan lipochroomkleur (geel of rood), zeker

in de rug, werd dus op een dergelijke manier gemaskeerd.

Ondertussen is men erin geslaagd door ver doorgevoerde selecties de hoeveelheid lipochroomkleur te beperken in de zones waar het niet gevraagd wordt, en daar te versterken waar het patroon gevraagd wordt. M.a.w. een sterke verbetering van het contrast.

Ook de vleugelpennen moeten zo helder (zo wit) mogelijk zijn. Ook dit kan door selectie verkregen worden. We weten dat deze nestkleur een beetje eigen is, maar door selectie is het mogelijk en noodzakelijk dit tot het strikte minimum te beperken.

Een mozaïek is een tekeningvogel waarvan het patroon de gestelde normen zo dicht mogelijk moet benaderen en waarbij contrast eveneens een enorm belangrijke rol speelt. Een zo intens mogelijk patroon op een zo helder mogelijke ondergrond moeten we nastreven.

Lipochroom mozaïek type 1

Ook wel het poppentype genaamd. Een korte beschrijving van de standaardnormen zal duidelijk maken dat we vogels bezitten die deze norm sterk benaderen

- Een mooi duidelijke oogstreep, liefst vertrekende van achter het oog.
- Een borstvlak, klein maar duidelijk.
- Duidelijke schouderlekken, sterk geconcentreerde lipochroomkleur.
- Stuittekening.

De oogstreep.

Over de oogstreep is al menig woordje gevallen. Eerst moeten we duidelijk maken dat het verschil tussen de oogstreep bij een gepigmenteerde en bij een vetkleurige mozaïek verschillend kan zijn. Bij de vetstofkleurige durf ik te stellen dat de perfectie mogelijk is waardoor we de gestelde norm correct moeten laten gelden. Een duidelijk scherpe, korte en achter het oog vertrekende oogstreep van ongeveer een kleine centimeter is beslist haalbaar. Boven het oog is niet foutief als de rest perfect blijft. Al wat hier van afwijkt, mogen we op zijn minst met een opmerking bestraffen en naarmate de fout ernstiger is, laten volgen door puntenaftrek.

De symmetrie van de oogstrepen is uiterst belangrijk, een gelijke oogstreep langs beide kanten is noodzakelijk!

De schoudervlak

We kunnen stellen dat de schoudervlak bij een mozaïekkanarie de weerspiegeling is van zijn algemene mozaïekkwaliteit. Een ruime, duidelijke tekening die op afstand duidelijk zichtbaar moet zijn. Een mozaïek waarbij men de schoudervlak moet zoeken, kan nooit een topvogel zijn. De tekening kan dan wel compleet zijn, maar topkwaliteit

betekent ook een maximaal contrast. De lipochroomkleur loopt door tot in de toppen van de veertjes. Vleugelpennen moeten zo wit mogelijk zijn.

De borstvlak

Ook hier moeten we een deskundige analyse doorvoeren bij de beoordeling. Onze aandacht moet vooral gaan naar een niet te sterk uitlopende vlek. Doorgaans zal een ovale vlek van één centimeter lengtedoorsnede volstaan. Een mozaïek zonder borstvlak is misschien minder erg dan een mozaïekpop met een te grote vlek, maar toch moeten we ervan uitgaan dat een topvogel in de mozaïek(type 1)reeks over een afgewerkt borstvlakje beschikt met in het centrale gedeelte een duidelijke kleurversterking.

De stuittekening.

De minst opvallende tekening bij onze mozaïek. Toch zal ook deze vlek aan de normen moeten voldoen en mag die zeker niet te groot zijn. Doordat ze minder opvalt, is het belangrijk na te zien of ze egaal gekleurd is.

Een uiterst belangrijk punt is voor het patroon in zijn geheel de kwaliteit van de gele kleur bij de geelmozaïek. Minder en minder, maar toch nog, voorkomend is de gele kleur onzuiver of anders gezegd te warm. De grondkleur gaat naar het oranje en dit moet als foutief bestraft worden. Dikwijls een kwaliteitstekortkoming, maar ook een verkeerde voeding kan leiden tot een te warme kleur zoals we kennen bij onze gele vetstofkleurige kanaries niet-mozaïeken. Geen lipochroomkleur (geel) in vleugel- en staartpennen is een belangrijk pluspunt dat voor een kwaliteitsmozaïek onontbeerlijk is.

Lipochroom mozaïek type 2

Type 2 of mannentype. Verschillend van het type 1 door het bezit van een grotere hoeveelheid kleurstof, wat een zwaarder mozaïekpatroon geeft en ons leidt naar een typische maskervorm.

- Een compleet masker niet doorlopend naar de nek noch naar de borst.
- Een schoudervlak, begrensd en intens.
- Een borstvlak, duidelijk maar niet naar flanken of keel doorlopend.
- De stuittekening.

Het masker

Het grote verschil tussen de mannen en poppen kenmerkt zich door de aanwezigheid van een masker bij type 2. Bij type 2 vragen we een volledig masker rond de snavel. De ogen vallen nog net in het masker. Omdat we een zo helder witte sluer vragen, kampen we nogal eens met een onvolledig masker. Opnieuw is het de kunst om beide eisen in de gunstigste vorm te combineren,

anders gezegd een complete tekening op een zo helder wit mogelijke ondergrond. Als de vogel goed helder wit is, komt het dikwijls voor dat het masker onvolledig is. Onder de snavel onvoldoende gekleurd of boven de snavel gespleten. Strafbaar is ook het kleurgebrek rond de ogen.

Het tegenovergestelde is dan een te zwaar masker dat doorloopt naar de nek en/of naar de borstvlak, wat eveneens foutief is. Mozaïeken type 2 met een zwak masker komen meestal uit een poppenlijn. Mannen met een te zwaar masker moeten deskundig voor de kweek ingezet worden en niet gebruikt worden voor de poppenkweek. Daar komen we straks nog op terug.

De schoudervlak

Is de schoudervlak een weerspiegeling van de kwaliteit van de mozaïek bij type 1, dan geldt dit evenzeer voor de mozaïek type 2. "Aan de schoudervlak herkent men de mozaïek", wordt nogal eens gezegd en daar zit veel in. Uiteraard zal de schoudervlak evenals het hele mozaïekpatroon van een type 2 zwaarder zijn dan van een type 1. De lipochroomkleur van de schoudervlak dringt door tot in de topjes van de veertjes om maximale kleurintensiteit te verkrijgen. Om het contrast te optimaliseren is een te lange bevedering funest.

De borstvlak

Was de borstvlak bij type 1 eerder minimaal, dan moet ze hier duidelijk zichtbaar zijn zonder echter door te lopen naar de flanken of het masker. Een duidelijke, niet bruuske scheidingslijn is noodzakelijk. Kleurstof in de flanken moet bestraft worden. Een ideale borstvlak toont in het centrale gedeelte meer kleurdiepte.

De stuittekening

Opnieuw een begrensd tekening die eveneens begrensd moet blijven.

Hameren op het feit dat de grondkleur egaal en zuiver van kleur moet zijn is geen te verwerven norm. Bij de mannen die over een groter lipochroombezit beschikken dan poppen, is een kleurafwijking des te opvallender. Het onderling kruisen van roodfactorig aan geelfactorig is dan ook ten stelligste af te raden. Ook is er in beide groepen voldoende kwaliteitsmateriaal voorhanden, zodat het verstandiger is de grondkleuren zuiver te houden en ze niet onderling te kruisen.

Voor zowel de types 1 als 2 is bontvorming niet toegelaten, noch in de bevedering noch in de hoornvelden! Een dergelijke vaststelling op de tentoonstelling wordt bestraft met NG (niet gekeurd).

De kweekaanwijzingen

In andere artikelen is er reeds meermaals op

gewezen dat de kweek op één bepaald type gericht moet zijn, ofwel type 1 (poppen) ofwel type 2 (mannen).

Sporadisch zal het voorkomen, en beschouw het eerder als geluk, dat er uit éénzelfde koppel zowel topvogels in type 1 en type 2 geboren zullen worden!

Mozaïekmannen die het type van de pop benaderen, zijn het meest geschikt voor type 1- of poppenkweek. Verscheidene kwekers hebben al ondervonden dat mannen die zulke sterke poppenmerken vertonen, of poppen die sterke mannenkenmerken vertonen, dikwijls geen bijzonder productieve kanaries zijn. Dergelijke, zwak getekende, mannen koppelen we nu aan poppen die het ideaalbeeld benaderen. Automatisch zullen we nu poppen kweken met een mozaïekpatroon, die het ideaalbeeld kunnen benaderen. Zeker kwaliteit, maar ook kwantiteit zal ons de beste vogels opleveren.

Poppen (type 1) die een te zware tekening bezitten, koppelen we nu aan mannen met een ideaal mozaïekpatroon. Altijd opletten dat het verlengde van de ooglijn zowel bij

de poppen als bij de mannen niet te sterk is en liever niet naar de nek doorloopt.

Mannen met een te zware tekening (doorlopend masker, te zware borstvlék, lipochroomkleur in de flanken) gebruiken we op een voorzichtige manier in onze kweeklijn. Ideale poppen leveren dergelijke mannen praktisch nooit op en sporadisch ideale mannen. Met dergelijke, te zwaar getekende poppen gebruiken om de overvloed aan kleur te neutraliseren. Met zulke kweekkoppels zijn we ver verwijderd van de standaardnorm en we verkleinen onze kans om het ideaalbeeld te kweken.

Het inkweken van dominant of recessief witte kanaries leidt niet tot wittere mozaïekkanaries. Omdat deze witte kanaries een gele of -rode kanarie kunnen maskeren, koppelen we in principe een gele aan een geelmozaïek en geeft dit zeker niet het gewenste resultaat. Enkel indien onze witte kanaries de mozaïekfactor maskeren, kunnen we deze vogels gebruiken, maar hier moeten we absolute zekerheid hebben en is dit zeker geen aangewezen koppeling indien

we onvoldoende de achtergrond van de kweekvogels kennen.

Bespreking van de foto's.

Geel mozaïek type 1

Een geelmozaïek met een mooi patroon. M.a.w. we moeten het mozaïekpatroon niet zoeken, hoewel ik de oogstreep liever nog iets duidelijker zie. Mooie vogel.

Opvallend is ook de gele lipochroomkleur in het begin van de staart. Bij een roodmozaïek zou dit rood geweest kunnen zijn, maar in deze vorm niet strafbaar. De voorkeur gaat uiteraard naar zo weinig mogelijk kleur in vleugel- en staartpennen.

Bevedering iets te los aan de billen.

Geel mozaïek type 1 (rug)

Een duidelijke vleugelbochttekening op een mooi heldere, witte grond. Oogstreep goed, maar mag ook hier niet minder!

Geel mozaïek type 2

Kwaliteitsmozaïek met goed contrast. Borstvlék kan iets beter.

Besluit

Om het geheel te sluiten wens ik het verenplukken niet onbehandeld te laten. Zoals iedereen al gehoord heeft over de praktijken van het plukken, moeten we stellen dat dit zeker in de praktijk toegepast wordt. Veren die witter moeten zijn worden meermaals getrokken, terwijl er een zeer arme voeding wordt verschaft. Hierdoor zouden deze pennen, of veervelden, minder lipochroom gaan vertonen. Persoonlijk probeer ik ervoor te zorgen dat pennen onnodig getrokken worden.

De voeding is absoluut een zeer belangrijk punt bij de mozaïekvogels. Tijdens de periode dat de vleugel- en staartpennen groeien, is kleurrijke voeding uit den boze om deze zo helder mogelijk te houden.

Verder wens ik nog te vermelden dat het opkleuren voorzichtig moet gebeuren en men geen kleurstof moet verschaffen bij de roodserie, terwijl er pennen aan het groeien zijn. Dus geen rode kleurstof in de nestperiode, niet voordat de jongen 8 weken oud zijn. Nadien zorgvuldig erop letten dat ze niet teveel pennen beschadigen of verliezen, want deze zorgen voor harmoniebreuk.

Ook lipochroommozaïeken met rode ogen, rubino- en lutinomozaïek al of niet met ivoor, moeten aan dezelfde normen beantwoorden. Enkel hun oogkleur moet duidelijk rood.

Lipochroommozaïeken, het loont de moeite!

Foto's: Johan van der Maelen / Piet Onderdelinden en Jan de Nijls

Gezocht: Toekomst (of visie?) voor onze hobby!

Wat is onze hobby prachtig, toch? Lekker kweken met de vogels. De natuur in notendop midden in ons leefmilieu en in ons gezin. Prachtig zoals de jongen grootbrengen en doen opgroeien vlak voor onze neus! Prachtig zoals ze zich uitsloven om hun mooiste zang ten gehore te brengen! Prachtig zoals ze jouw stress verwerken na een drukke dag in het gejaagde werkklimaat! Mooi toch, zoals je tot rust komt als je even rustig de vogels bestudeert en ze te eten en drinken geeft of beter nog, een extraatje! En, tot slot, mooi hé, zoals ze zich presenteren op de shows of wedstrijden die WIJ voor ze uitstippelen! De onderlinge, het rayon, het district, de nationale bondsshow en soms ook de show van een speciaalclub. Ja, u telt het goed, dit zijn er al VIJF op een rijtje. Vele shows en mogelijkheden elkaar te treffen en de vogels te vergelijken. Welke mensen regelen dit zoal? Welnu, mensen die hart hebben voor de hobby en die het de moeite waard vinden mee te helpen een dergelijk evenement te organiseren en het zo tot een geslaagd evenement te maken. Dit alles voor de collega-kwekers en voor de hobby.

De laatste studiedag van onze speciaalclub was ook weer geslaagd ondanks het feit dat er enkele hoge hobbels genomen dienden te worden. Het feit dat de secretaris wegens

omstandigheden plotseling wegviel, was een zéér hoge hobbel, maar werd door de rest van het bestuur opgevangen. Dit resulteerde in nachtelijke telefonische acties en veel "last minute" werk. Dát is niet goed voor een mens. Een nieuwe secretaris werd gevraagd in de vergadering, maar niemand heeft zich aangemeld. Wat nu?

Landelijk zien we verschuivingen in de activiteiten van strak geregisseerde vergaderin-

gen en shows naar interactieve bijeenkomsten waar we allemaal aan onze trekken komen en waar we onze hobby op een persoonlijke wijze kunnen invullen. Lekker met vogels bezig zijn en kennis uitwisselen. Veel persoonlijker en veel leuker.

We noemen dat "gedecentraliseerde, multifunctionele, interactieve, persoonsgerichte activiteiten" en daarmee kom je met de hobby dicht bij de kweker. Het lijkt een nieuwe trend waaraan duidelijk behoefte is. Hoe gaan we nu daarmee om?

Er zijn mensen die er moeite mee hebben, als er andersdenkenden zijn die een andere koers varen, maar ik denk dat het beter is te "sturen" op resultaat net zoals we ook in het bedrijfsleven tegenkomen. Vinden de kwekers het leuk, dan zal het succesvol zijn en zo niet, dan bloeit het vanzelf dood. Géén activiteiten doen waarvoor geen draagvlak is en waaraan dus geen behoefte is. Beter je energie stoppen in zaken die wél succesvol zijn.

Ik denk dat er wel degelijk behoefte is aan bijv. een centraal geregelde (speciaal) club die innovatieve ontwikkelingen stimuleert en enthousiasmeert, maar ik denk ook dat de vogel centraal zal moeten staan en niet de organisatie. Als ik een keus moet maken tussen vogels kweken of bestuurder van een club zijn, dan is de keuze eenvoudig. Mijn vogels staan bij deze keus nummer 1! Bij andere keuzes eist mijn vrouw die plaats op! Helaas zien we ook veel dat men de organisatie, de regeltjes en de onmogelijkheden van de organisatie vóór laat gaan en daarmee leuke initiatieven belemmert, zodat enthousiaste kwekers met de staart tussen de benen terug naar "AF" gaan en lijdzaam toezien hoe het voortkabbelt. Ik denk dat veel clubs/organisaties té veel naar "binnen" gericht bezig zijn en daarmee geen of weinig oog meer hebben voor waar het eigenlijk om gaat. De vogels dus!

Er is dus duidelijk behoefte aan nieuwe, frisse en jeugdige ideeën en er wordt zo links en rechts ook veel aan jeugdwerk gedaan binnen de hobby. Dát is een goede zaak. We moeten niet angstig zijn opzij te stappen voor jongeren die met nieuwe ideeën komen, maar ze juist aanmoedigen en hun

gang laten gaan. Ja, en de regeltjes dan?? Ja, wat is er nu met die regeltjes? De vogels..... dáár ging het toch om??

Ik denk dat we met elkaar eens moeten nadenken over hoe we elkaar de helpende hand kunnen toesteken om onze hobby te vrijwaren van invloeden die er door vergrijzing zo eenvoudig in- sluipen, maar die voor de jongeren niet aantrekkelijk zijn. De vogels en daarmee de hobby moeten we méér bij de mens brengen en niet andersom, wat we bijvoorbeeld momenteel met de shows en wedstrijden doen. (Dat wil niet zeggen dat we dit niet meer moeten blijven doen!)

Gezocht: toekomst voor de hobby? Ja, maar dat begint met de ontwikkeling van een toekomstgerichte visie die niet gericht is op het in stand houden van een organisatie of club maar die er op gericht is de vogelhobby te behouden en daarmee de mens te plezieren. Zonder de mens is er geen organisatie en zonder de organisatie is er geen club. Het cirkeltje is hiermee rond, snapt u?

De clubs hebben absoluut hulp nodig en nog wel met spoed! Kwekers die visie hebben voor de toekomst en samen met andere clubs of liefhebbers de zang/kanarie/vogelkweek weer nieuwe impulsen kunnen geven. Het is zeker de moeite waard!! Samen gaat het ons beslist lukken de hobby bij de mens te brengen en daarmee te behouden. Het houden van onze vogels (welke discipline dan ook) is zeker de moeite waard!

Theo Beerenfenger
info@timbrado.nl
www.timbrado.nl

Cursus "Zang van de Spaanse Timbrado" deel 4

Methode om de zang te bestuderen

Om de zangkwaliteiten van onze vogels te kunnen beoordelen, moeten we vier fases door, waarbij we gebruik maken van hetgeen we bestudeerd hebben in deel 1, 2 en 3 van deze cursus. We moeten de toeren kunnen:

- 1) benoemen
- 2) classificeren volgens verschillende systemen
- 3) beoordelen op positieve en negatieve onderdelen
- 4) analyseren & waarderen op punten

1) Het benoemen van de toeren

Om een toer te benoemen moeten we haar herkennen en identificeren. Immers, we weten nu dat elke toer zijn specifieke karakteristieken heeft en herkenbaar is aan enerzijds de fonetische structuur en anderzijds aan het ritme waarin de toer gebracht wordt.

We moeten de namen van de toeren in ons geheugen griffen.

Het betreft de volgende 12 toeren:

	benaming	Spaans	betekenis
1.	metaalrol	<i>timbre</i>	mechanische of elektrische bel (denk aan een deurbel, wekker), klankkleur
2.	rol e, u of o	<i>variaciones rodadas</i>	rollende, bewegende, voortgaande variaties
3.	klingel	<i>timbres de agua</i>	een rinkelende bel, maar zachter, met water
4.	kleine klok	<i>cascabel</i>	helder (katte)belletje, heel klein klokje
5.	siertrillers	<i>floreos</i>	bloemen, versieringen, opsieren
6.	diepe fluiten	<i>floreos lentos</i>	langzame versieringen, bloemen
7.	grote klok	<i>campana</i>	(luid)klok
8.	kloeken in alle vormen	<i>cloqueos</i>	geklok
9.	castagnetten	<i>castanuelas</i>	castagnette
10.	samengestelde toer	<i>variaciones conjuntas</i>	variaties die samengaan, een geheel vormen, met elkaar verbonden zijn.
11.	klokkende waterslag	<i>agua lenta</i>	langzaam bewegend water
12.	bollende waterslag	<i>agua semiligada</i>	water dat in beweging is en bijna vloeiend – vergelijk <i>legato</i>

Als we met enige aandacht naar de namen van de toeren kijken, dan is het mogelijk om de naam van een toer te associëren met geluiden die we kennen in onze omgeving. Metname als we de Spaanse betekenis van het woord tot ons laten doordringen, dan is de overeenkomst groot met woorden die gebruikt worden in het leven van alledag. Bijvoorbeeld de metaalrol, in het Spaans de 'timbre' genoemd. In de akoestiek van de

toer bestaat een klare overeenkomst met het woord 'timbre'. Een 'timbre' is namelijk een mechanische of elektrische bel (trrrriiiiiing). Een ander voorbeeld is de kleine klok, die in het Spaans de 'cascabel' wordt genoemd en daarmee precies overeenkomt met het geluid dat voortkomt uit een heel klein klokje of een helder (katte)belletje (lin, lin lin). Het moge duidelijk zijn dat de Spaanse benamingen van toeren niet willekeurig en fictief gekozen zijn, maar dat de namen van de toeren een directe relatie hebben met de werkelijkheid. De toeren zijn met hun naam te identificeren, omdat de naam aangeeft welke lettergrepen de vogel gebruikt in de toer oftewel met welk geluid de toer overeenkomt of te vergelijken is.

Enkele namen van toeren hebben geen directe overeenkomst met een bepaald bestaand geluid uit onze leefomgeving; de benamingen duiden dan enkel een klank aan (vergelijk bijvoorbeeld het Nederlandse woord kirren).

ten of de grote klok.

De kennis van de namen van de toeren en de juiste associaties bij de benaming is het vertrekpunt, de basis om de toeren te kunnen identificeren, nog zonder dat noodzakelijk is om al direct meer kennis te hebben van een bepaalde toer. Om het juiste begrip van het Spaanse woord te krijgen is hierboven bij de benaming van de toeren het Spaanse woord en de betekenis daarvan gegeven. De betekenis van een woord is meer dan een simpele vertaling, het is belangrijk om de woorden in hun volle betekenis tot ons door te laten dringen; dat vereenvoudigt het herkennen van toeren.

2) Het classificeren van de toeren:

Classificatie van de toeren vindt plaats op basis van de karakteristieken van de betreffende toer. Verschillende vormen van classificatie bestaan, namelijk classificatie op:

- het ritme waarin de toer gebracht wordt
- puntenwaardering
- het aantal klanken
- basis van de fonetische structuur van de compositie en de variatie in lettergrepen
- positieve of negatieve aspecten in de toer

a) het ritme waarin de toer gebracht wordt
Als we het over het ritme hebben waarin de toer gebracht wordt, dan hebben we het over de tijd die ligt tussen de uitspraak van de ene lettergreep en de volgende lettergreep. Bij de lettergrepen die de toer vormen is de afstand tussen de lettergrepen verschillend bij de ene toer en bij de andere toer. Het is zelfs zo dat elke toer of opeenvolging van toeren in kaart te brengen is aan de hand van de ritmische ordening in het lied van de vogel. Sommige toeren manifesteren zich zo snel en in elkaar gedrukt, dat wij de lettergrepen als aaneengesloten horen. In andere toeren is tussen de lettergrepen een zekere afstand of een kleine ruimte te horen. Tot slot zijn er ook de toeren waarbij de afstand tussen de lettergrepen heel duidelijk aanwezig is. En hier komen we dan bij de drie belangrijke hoofdgroepen:

- Ononderbroken (*continuos*)
- Afgezet (*semi-discontinuos*)
- Onderbroken (*discontinuos*)

(Wordt vervolgd.....)

OVER KANARIES GESPROKEN

COM kleurkanariecongres Paliseau 14 tm 16 Mei 2004

Verslag Paliseau 14/5/2004?

Aanwezige landen:

Spanje
Italië
Frankrijk
Zwitserland
Nederland
België

Afwezig:

Portugal
Oostenrijk
Duitsland

Agenda:

Standaard
Klasse-indeling
COM-sleutel

COM-sleutel wordt gewijzigd in volgorde. Eerste kolom wordt de hoofdkleur, dan volgen de factoren die de melanine rechtstreeks beïnvloeden, de lipochroomkleur, verschijningsvorm en tenslotte andere factoren. Bij Categorie (verschijningsvorm) wordt onder de C mosaïque -male (mantype) - female (poptype) geplaatst.

Verder wordt de optische factor uit de COM-sleutel gehaald en wordt de grijsvleugel verhuisd van andere naar de kolom Melanine en wordt geplaatst op nr. 3 (tussen pastel en opaal). Alle nummers eronder worden met 1 verhoogd.

Verslag Paliseau 15/5/04.

Voorstel Italië en Zwitserland: Slag- en staartpenen niet doorgekleurd bij de vetstofkleurige kanaries

Eerste stemming: 3 voor (Italië, Frankrijk en Zwitserland) 3 tegen (België, Nederland en Spanje).

Het voorstel wordt voor eind juni gestuurd naar alle landen. Er zal dan in Duitsland door alle landen over gestemd worden

Bij Mozaïek type I en II moet de stuit zo intensief mogelijk zijn en goed afgelijnd. Borstvlek bij type II goed gekleurd, goed gescheiden van masker en flanken

Dominant wit.

Enkel gele aanslag wordt nog aanvaard.

Bruin en Zwart.

Breedte van de bestreping bij intensieven 50/50, bij de schimmels en mozaïeken 60/40; "Welke geen phaeomelanine bezit" wordt gewijzigd in "geen zichtbaar phaeomelanine." Op een sterk geoxideerde ondergrond. M.a.w. de grondkleur van melanine en melanine moet donker zijn.

Agaat en isabel: de tekening is fijner dan bij de volgamelaniseerde. Ze zal dus fijn, kort en onderbroken worden.

Met 4 tegen 2 (België en Nederland stemden tegen) wordt aangenomen dat de hoorndelen bij de agaten wordt omschreven als "clair". Dit betekent vleeskleurig, (=niet wit!)

Bruin pastel: algemeen wordt gewijzigd in: de mutatie Pastel wordt gekarakteriseerd door de reductie van eumelanine. Het melanine vormt een bruine was over de gehele bevedering. De grondkleur blijft altijd zichtbaar. Een lichte tekening is zichtbaar bij de intensieven en mozaïeken.

Pastel grijsvleugel wordt in de toekomst nog enkel grijsvleugel genoemd. Hoorndelen zo zwart mogelijk.

Opaal:

Zwart opaal: kleurtint wordt omschreven als zwartgrijs.

Bruin opaal: een grijsbruine bestreping. Over de ondergrond wordt geen consensus bereikt. (Italië wilde een blauwgrijze bestreping)

Agaat opaal: parelgrijze ondergrond wordt lichtgrijze ondergrond.

Topaas: tint van de agaat wordt in het Frans omschreven als sepia. Dit is zwartbruin. Kleurloze schacht wordt aan de eisen toegevoegd. Bruin topaas en isabel topaas worden niet erkend.

Bij de eumo: de tekening is gelijk aan de klassieke, zij het iets minder breed;

Zwart eumo: een ononderbroken zwartgrijze (antracietkleurige) rugbestreping

Agaat eumo: een onderbroken rugbestreping grijszwart

Bruin eumo: bruine tekening iets lichter dan bij de klassieke.

Onyx:

Geen zichtbaar bruin phaeomelanine.

De huidige standaard voorziet geen definities voor de bevedering, vorm en grootte, de houding en algemene indruk.

Wijziging reeksen:

Wordt opnieuw bekeken of ivoren (op vraag van België), grijsvleugels (vraag Frankrijk en Spanje), opalen (bruin+zwart/agaat) (vraag Frankrijk) en klassieken (allen) kunnen worden uitgesplitst zonder dat dit een toevloed zou betekenen in het aantal reeksen.

De Bourksparkiet 9)

Of de Bourksparkiet nu wel of niet tot de Neophema's behoort, vind ik als vogelliefhebber van ondergeschikt belang. Ze worden vrij veel gehouden, zijn zeer rustig van aard en leven op wanneer het gaat schemeren. Bovendien maken ze een leuk, fluitachtig geluid en wat ik heel belangrijk vind, is dat ze goed kweken en met gemak met andere soorten te houden zijn behalve met Neophema's.

Het zijn dus vogels voor de gevorderde – en beginnende kweker. Helaas moet ik constateren dat maar zeer weinig mensen zich serieus toeleggen op het kweken van goede tt-vogels. Ze zijn vaak erg klein in combinatie met heel smal, zodat het model niet mooi vol en gezond is. Ook is de kleur en de tekening verre van ideaal. Goede vogels zijn diep roze, we verlangen dus een maximum aan psittacine (carothene bij kromsnavel) in combinatie met een lichte golftekening op de borst. Veel vogels zijn tegenwoordig flets roze of neigen naar bruin. Gebruik alleen de diepst roze gekleurde vogels.

De vleugeltekening is een nog veel groter struikelblok. We eisen vogels waarvan de vleugelomzoming crème, vuilwitachtig is of geheel roze. In 98% zien we vogels die in deze vleugelomzoming beide hebben, dus roze en crème, vuilwit. Dit is echter een zeer grote tekenningsfout. Als je heel kritisch selecteert met de diepst roze vogels, zul je op den duur zien dat de vleugelomzoming ook steeds meer roze zal worden. Wat wel tot gevolg heeft dat je een concessie zult moeten doen aan het formaat, omdat je dan steeds intensiever x intensiever moet paren. De vogels die roze zijn in combinatie met die crème vleugelomzoming, zullen ietwat minder dieproze zijn dan die met roze vleugelomzoming. De crèmevleugels zijn meestal meer schimmelfactorige, de vogels zijn dus ietwat minder diep roze. Hiermee hou je dan bij het keuren ook rekening.

De blauwe oogteugel moet geen geheel blauw masker gaan worden. Dit is absoluut fout, althans bij de mannen. Bij de opalines (de roze) is het al niet beter gesteld. Het roze is helder roze, dit is immers ook het geval bij grasparkieten. Helaas zien we ook hier slechte vleugeltekeningen, mantels die niet mooi diep roze zijn en koppen die of veel zwart tonen of witte plekken hebben. Beide vormen zijn in ieder geval fout. De kop moet ook mooi egaal dieproze zijn. Hierop moet dus heel streng geselecteerd worden.

Heel goede wildkleurvogels kunnen alleen maar de basis zijn voor goede mutanten. Als je die niet in je hok hebt, zijn ook de mutanten niets. Daarom kan ik niet begrijpen dat iemand nog vogels wil kopen bij adverteerders die allerlei mutanten aanbieden zonder dat daar wildkleurvogels zijn.

Je moet eerst bouwen aan formaat en model en dan pas aan de kleur. Zulke leuke, lieve vogels verdienen het om zo volmaakt mogelijk gekweekt te worden. Iedereen die zich op één bepaalde vogel gaat specialiseren, kan al vlug met deze gegevens de kwaliteit verbeteren. Deze vogels zijn meer dan de moeite waard.

Tekst: Louis Polane

Foto's: Piet Onderdelinden / Jan de Nijs

DE IDEALIST - JULI

Hernandad

De vorige keer heb ik verteld hoe wilde halsbanden met hele groepen 's nachts in de drie platanen slapen. Eén ding ontbrak er nog aan. Hoe vertrekken ze hier 's morgens weer vandaan: in groepjes of toch anders? Er zat niets anders op dan er eens een halve nacht aan te wagen om daar een antwoord op te kunnen geven. 's Morgens om 3 uur liep ik naar de bewuste groep bomen toe. Het was er om zo te zeggen muisstil. De enige die ik hoorde, was een egel die zijn terrein, de grasmatt, van links naar rechts doorkruiste en verder zag ik in het lantaarnlicht wat beschonken lieden die al slingerend op de fiets hun weg naar huis zochten. Om 3.50 uur trok de eerste merel zijn snavel open. Vervolgens was het net of er iemand aan een knopje draaide, in 10 minuten tijd was er één grote jubelzang van merels te horen. Dan verschijnt de Hernandad, twee man sterk, op mijn pad. Ik word eens goed geobserveerd, maar tekst en uitleg was afdoende om ze te laten vertrekken. Bij de halsbanden in de platanen was het nog muisstil, toen er in de schemering een reiger laag overvloog, precies tussen de bomen door. Bij deze manoeuvre

gingen er drie halsbanden verschrikt op de wieken. Zo, dacht ik, er zitten er dus nog een paar. Met de camera bij de hand had ik dan toch maar positie gekozen op de betonnen rand van de vijver. Ik wilde van het vertrek van de vogels niets missen. Het was inmiddels 04.30. Eén halsband gaf een paar rauwe kreten, daarna volgde er een oorverdovend lawaai van bewegende vogels en bladeren. Alle vogels verlaten in één grote groene wolk de bomen en gaan in een lange klimmende vlucht van wel 1000 vogels de ochtendschemering tegemoet. Daar zat ik nu met mijn camera. "Het is over en uit, Chris, je kunt naar je bed", zei ik tegen mezelf.

Plukken

De laatste maand heb ik u ook verteld over het elegantenpaar dat eieren had en zich eraan bezondigde de jongen te plukken. Nu er vier jongen zijn, ga ik alles in stelling brengen om dit op de camera vast te leggen. Er is een heel geschuif nodig voor alles op zijn plaats staat. Alles moet immers klaar staan om straks opnamen te kunnen maken van alle gebeurtenissen binnen in het broedblok. De eerste tien dagen houdt de

pop zich alleen bezig met het voeren en verwarmen van de jongen. Het mannetje komt zelden in het blok. Het voeren aan zijn popje gebeurt buiten het blok. Zij is overigens van een agressief type. Zij beschermt haar jongen voor elk gevaar van buitenaf. Na twee weken komen bij de oudste jongen de eerste stoppeltjes door. Het popje zit nog zo goed als mogelijk dag en nacht op haar jongen. Maar tijdens het dagelijkse observeren wordt er toch een manoeuvre van de pop waargenomen die zich richt op het trekken van de nog zo kleine pennetjes. Zij weet dit zo geraffineerd te doen dat het haast niet zichtbaar is. De volgende dagen werd het steeds duidelijker. Ik zag, glurend door mijn camera, haar eerst even jong na jong voeren en stiekem tussendoor even een pen uittrekken, even erop kauwen om hem vervolgens te laten vallen of aan een jong te voeren. Als de jongen drie weken oud zijn, is de beer echt los. De jongen krui-
pen keer op keer naar hun moeder toe om dan weer met een ruk van een pen beroofd te worden. Je ziet dat het hen pijn doet en ze piepen benauwd. De jongen raken er helemaal gestrest van. Hun moeder die ze zou moeten beschermen, neemt ze een voor

een onder handen. Ik zie dat ze na elke ruk een stukje opgetild worden. Na drie weken heb ik genoeg gezien van deze ellende. Ik vraag mijzelf af, waarom dit zo moet en hoe dit te voorkomen is. Veren plukken werd nog wel eens beschreven als tekorten in de voeding. Nu ik de filmbeelden nog eens vele malen bestudeer, geloof ik daar niets meer van, punt uit. Weet u, er zijn mensen die op de nagels bijten, dit is een gewoonte geworden, tot bloedens toe wordt eraan gekloven. Zo zit het volgens mij ook bij plukkende vogels. Het is een rotgewoonte, die ze maar slecht zullen afleren. Ik heb na die drie weken alle filmattributen maar weggehaald. Vervolgens het deksel van het broedblok vervangen door een stukje gladgeslepen glas, de achterzijde die normaal afgeschermd was met glas voor de camera, laat ik zo open. Er komt zodoende superveel daglicht in het blokje. Ik merk dat het popje hier niets van moet hebben en uitsluitend nog in het blokje komt om de jongen te voeren. Voor het plukken voelt zij zich teveel bespied. In de daaropvolgende weken gaat ze de jongen alleen nog maar hangend in het invlieggat voeren. Ze komt zelf helemaal niet meer onderin bij de jongen. Door er meer daglicht in te brengen is bij deze pop voor het eerst een nest jonge eleganten met een volledig verenpak naar buiten gekomen. Stiekem ben ik er een beetje trots

op dit heikele probleem van veel kromsnavel-liefhebbers eens te kunnen laten zien via de film. Is meer daglicht inbrengen de oplossing? Ik weet het nog niet, maar wie niet waagt, wie niet wint.

Vakantie

De laatste dagen van juli verplaats ik mij naar het noorden van ons land om van een welverdiende vakantie te genieten. Bij de bagage zit uiteraard ook de camera. Ik heb geen concrete filmplassen, maar je weet maar nooit wat erin waait. Onze vogelvrienden zullen gedurende mijn afwezigheid mijn vogels verzorgen.

Tip voor de foto.

Op deze foto kunt u zien hoe ook u het probleem kunt aanpakken. Het blokje heb ik schuin op de grond gelegd. Op deze manier werden de jongen al meteen met rust gelaten. Ze werden gevoerd door de dakopening of via het invlieggat.

Aan groene zaden voer ik nu volop kamille, ze eten van de bloemen. Van het koolzaad worden alle peultjes vakkundig van hun zaden ontdaan. De zaden van de zuring eten ze het liefst in groene staat.

Tot de volgende maand.

Tekst: Johan van der Maelen

Ik wil u dit jaar maandelijks het een en ander over mijn vogels vertellen. Dit via dit papier opgetekend in het jaar 2003. Als vogelliefhebber heb ik al zo'n 46 jaar vogels. Door hen heb ik veel geleerd en leer nog steeds. Van nare ervaringen ben ik niet verschoond gebleven. Toch blijft het mijn passie: de elegantparkiet.

Jan Chris van Dam.

Saffraanvinken (moordenaars)

De tuin is een mooie beschutte ruimte waar ik een grote buitenvolière van 6.30m bij 2.50m en 1.95m hoog heb, die wordt bevolkt door verschillende vogels o.a nachtegalen, putters, vinken, sijsjes, timalies, groenlingen, cini's en een span kanaries.

Begin juli kocht ik een span saffraanvinken die er prachtig uit zagen en in goede conditie waren. Na een week zijn ze begonnen te nestelen. Toen zaten ze al achter andere vogels aan wanneer die in de buurt van hun nest kwamen. Begin augustus gingen we met vakantie en mijn zwager zou op de

vogels passen, wat hij andere jaren ook prima deed. Inmiddels hadden de saffraanvinken vier eieren, alle vier bevrucht, en de nachtegalen zaten ook te broeden, dus dat zag er goed uit. Na veertien dagen weggevoert te zijn belden we naar huis om te vragen hoe het met de vogels ging. Mijn zwager meldde dat er vier vogels dood waren, het span cini's, een timalie en de nachtegaalpop. Ze hadden allemaal dezelfde verwondingen, een kale nek en de kop helemaal kaal. Voor mijn zwager was het een raadsel hoe dit kon gebeuren. Inmiddels waren er wel vier jonge saffraanvinken.

Een dag voor we thuis kwamen, meldde mijn zwager dat de andere nachtegaal ook dood was met dezelfde verwondingen. Na twee dagen thuis geweest te zijn zag ik wat de oorzaak was, de beide saffraanvinken zaten bovenop de kanarie en ze hadden zijn kop kaal en beide ogen uitgepikt. Dus die moest worden afgemaakt. Alles bij elkaar was het een grote strop, maar een troost, ik heb wel vier prachtige jonge saffraanvinken op stok.

Foto's: Piet Onderdelinden / Jan de Nijs / Jan Blasman. Tekst: B.Nijboer

osel

De,

Mijn eerste kweek met de *Zoothera dohertyi* (kastanjerug-lijster).

In de zomer van 2002 heb ik 2 van deze voor mij onbekende vogels aangeschaft. Ik kon niet zien of het een koppel was en ook de handelaar wist dat niet te vertellen. Ik heb de vogels laten seksen en het bleken 2 poppen te zijn.

Bij de heer Borgstijn in Wamel zaten nog enkele van deze vogels en daar heb ik toen 1 vogel bijgekocht. Ook hij wist niet te vertellen of het wel een man was. Met hem heb ik toen afgesproken dat ik de vogel zou laten seksen en als het een pop was, mocht ruilen. Na 3 keer ruilen had ik eindelijk een man.

De hele winter heb ik ze in een vlucht in de binnenkooi gehouden. In het voorjaar zijn ze naar buiten gegaan. Aanvankelijk nog samen in een kooi waarvan een gedeelte is overdekt. Omdat ik toch wilde proberen of ze misschien gingen broeden, heb ik een pop weggehaald. In het binnengedeelte van de kooi had ik tegenover elkaar 2 open nestkastjes gehangen, gecamoufleerd met brem. Heel laat in de zomer, het was al juli, maakte de pop aanstalten om een nest te maken. Ze maakte nesten in alle 2 de kastjes en maakte deze ook keurig in orde. De eerste ronde legde de pop 2 prachtige eieren. 1 ei kwam uit, maar na 2 dagen was het jong dood. Meteen legde de pop in het andere nestkastje 2 eieren. Na 13 dagen kwam 1 jong uit en na 2 dagen het andere. Het laatst geboren jong was heel wat minder. Wel heb ik ze alle 2 kunnen ringen, maar het

kleinste is na 10 dagen toch nog doodgegaan. Na 14 dagen vloog het overgebleven vogeltje uit. Het was heel vlug en zat meteen op stok.

Tegen dat het jong uitvloog, had de man het andere nest al weer in orde gebracht. Twee dagen nadien legde de pop in dit nest 2 eieren. Deze 2 eieren kwamen uit. De jongen werden met veel zorg groot gebracht en vlogen na 14 dagen dan ook uit en zitten op stok. Tot mijn verbazing, het was inmiddels al september, had de man tegen de tijd dat de jongen uitvlogen, het andere nest weer in orde gebracht en legde de pop dit keer 3 eieren. Deze eieren zijn alle 3 uitgekomen. Op 30 september heeft het eerste jong het nest verlaten en op 2 oktober de andere 2. Ze zien er erg gezond en vlug uit en zitten op stok. Hopelijk komen ze nu ook allemaal goed door de rui. Ik kan nu nog niet zeggen of het mannen of poppen zijn. Er is geen verschil te zien aan de vogels onderling. Alle 6 hebben ze een witte keelvlek. Om zeker te zijn van het geslacht zal ik ze wel moeten laten seksen.

De voeding vraagt veel aandacht. Het eerste jong ging dood en ik dacht dat de voeding misschien wel de oorzaak kon zijn. Bij het 2e broedsel ben ik dan ook meer gevarieerd gaan voeren. Het voedsel bestond uit: regenwormen, alleen witte meelwormen, buffalowormen, diepvriesbuffalowormen en miereneitjes. Daarbij krijgen

ze Orlux universeel gemengd met insectenvoer. Toen ik deze vogels vorig jaar kocht, had ik nog niet verwacht dat ik er dit jaar al mee zou kweken. Ik ben dan ook erg blij dat ik nu 6 jongen op stok heb.

Tekst en foto: Jan Bergman
Moergestel

Foto: Jan de Nijs

De grote GEELKUIFKAKETOE of GALERITA (*Cacatua galerita*)

Door M. Van Aelst

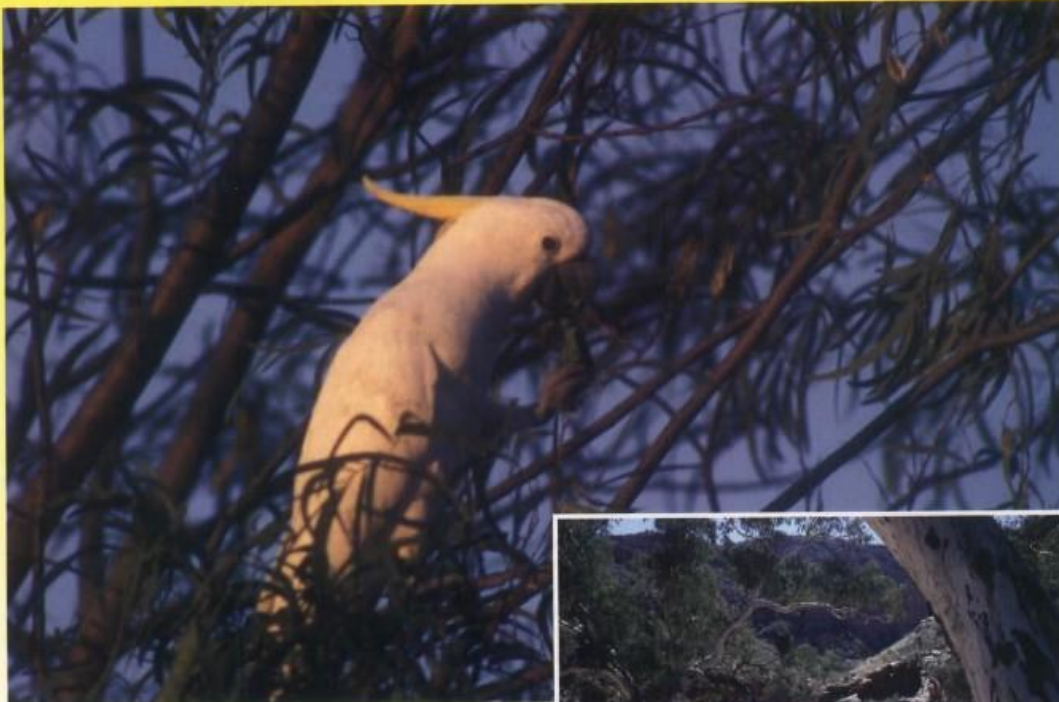
Onder de 11 soorten van het geslacht *Cacatua* behoort eveneens de hierna beschreven grote geelkuifkaketoe. Het uit vier ondersoorten bestaande geslacht komt zowel in Australië als in Indonesië voor en heeft een redelijk groot verspreidings- en verschillend leefgebied.

Geelkuifkaketoes kwamen voor het eerst naar Europa rond 1850. Sinds die tijd worden ze niet enkel op basis van hun aanhan-
kelijkheid en beminnelijkheid door vele lief-
hebbers gehouden. Maar in die vroege jaren
werden ze beschouwd als een zekere vorm
van welstand. Het houden om er mee te
kweken kwam zelden voor, hoewel er van-
zelfsprekend toch steeds papegaaienlief-
hebbers waren die het erop waagden, zodat
er in 1879 in Algiers een Franse vrouw resul-
taat behaalde. De daarop volgende jaren
werden er ook in Europa successen
geboekt, terwijl er momenteel regelmatig
goede kweekresultaten opgetekend worden.
In de eerste plaats moeten we trachten de
vogelinvoer terug te dringen en ervoor zor-
gen dat we een redelijk aantal kweekvogels
in bezit kunnen houden. In een volière zijn
ze echt de moeite waard om gadeslagen
te worden. Een ruime volière is ideaal, want
voor een kweekkooi zijn ze hoegenaamd
niet geschikt. Vooral de voortplantingsacti-
viteiten zijn indrukwekkend.
Geelkuifmannen hebben meestal de slechte
gewoonte bij het begin van de kweekperiode
hun poppen achterna te zitten en te kwetsen
waaraan ze zelfs kunnen doodgaan in sommi-
ge gevallen. Als kweekvogel mag men de
geelkuifkaketoes als zeer betrouwbaar
beschouwen, maar vanwege het geluid dat ze
kunnen voortbrengen kan men beter hele-
maal alleen wonen of zeer verdraagzame
buren hebben. Voor hun onderkomen
gebruikt men het best zoveel mogelijk metaal
met een redelijk dikke bedrading die opge-
wassen is tegen hun enorme knaagzucht.

Habitat en levenswijze

De nominaatvorm bewoont het oostelijke
deel van het Australische vasteland, de
westelijke gebieden van Tasmanië en de
omgeving van Perm in Zuid-West-Australië.
Ze zijn eveneens ingeburgerd op het noor-
delijke eiland van Nieuw-Zeeland en bezit-
ten daar een stabiele status. De middelgro-
te geelkuifkaketoe is in het noordelijke deel
van Australië, westelijk van het schiereiland
Caap York aanwezig. De tritonkaketoe
bestrijkt Nieuw-Guinea en de daarvan

westelijk gelegen eilandengroepen. Op de oostelijk aan Nieuw-Guinea grenzende eilanden Seram, Gorong en het zich noordelijk daarvan bevindende eiland Palau is deze ondersoort ingeburgerd. De eleonora-geelkuifkaketoë bezit het kleinste verspreidingsgebied, enkel op de Aru-eilanden komen ze voor.

De op het Australische vasteland levende ondersoorten bewonen vooral het binnenland en zijn te vinden tot op een hoogte van 200 m. De grote en middelgrote geelkuifkaketoës bewonen open woudgebieden, maar ook het tropische regenwoud van het schiereiland Kaap York. Bij gelegenheid zijn ze eveneens te vinden op cultuurgebieden, boomaanplantingen en savannegebieden. Deze beide ondersoorten komen in Australië redelijk veelvuldig voor. Tijdens het voedsel zoeken hebben beide ondersoorten een speciaal alarmsysteem ontwikkeld. Terwijl een grote zwerm zich naar de bodem begeeft, blijft er steeds een vogel hoog in een boom zitten die bij het minste onraad een krachtige schreeuw uitstoot zodat alle vogels zeer vlug de lucht ingaan. Ook de dikwijls in hun gezelschap verkerende rosékaketoës maken gebruik van deze waarschuwingmethode.

De tritonkaketoë treft men meestal aan op hoogten van 1500 m. Het is voornamelijk een woudbewoner, die zelden naar de bodem afzakt om voedsel op te nemen, terwijl het zwermgevoel bij deze soort ook niet zo sterk ontwikkeld is als bij de in Australië

voorkomende ondersoorten. Ze gebruiken evenmin het alarmsysteem. Als voedsel gebruiken ze alle vormen van Australische

graszaden, graanzaden, kruiden, vruchten, noten, bessen, bloesems, wortelen, insecten en hun larven. In Australië maakt de geelkuifkaketoë zich bij de landbouwers niet erg geliefd, omdat ze werkelijk een aanval op de maïskolven kunnen uitvoeren en er nadien niet veel meer overblijft om te oogsten. Ook andere cultuurgewassen versmaden ze niet, ze durven zelfs de vers gezaaide zaden weer op te graven. Ze passen gewoon hun voedingsgewoonten aan de plaatselijke omstandigheden aan. Zo zullen de in Papoea-Nieuw-Guinea levende ondersoorten zelden de bodem opzoeken, omdat het voedsel dat ze nodig hebben niet op de bodem te vinden is. De broedperiode van de geelkuifkaketoë varieert al naargelang het grote verspreidingsgebied van januari tot september. Als broedplaats zoeken ze boomholten, die zich meestal hoog in de bomen bevinden. Na het leggen van de 1 à 2 eieren duurt het 30 dagen eer het eerste jong uitkomt. Ook de man houdt zich met bebroeden der eieren bezig, doch slechts enkele uren per dag. De overige tijd is het de pop die alles warmhoudt. Direct na het leggen van het eerste ei beginnen ze te broeden. Na een nestelingsperiode van

ongeveer 12 weken verlaten de kleintjes voor de eerste keer het nest en blijven nog gedurende een lange tijd bij hun ouders.

Het houden

De geweldige knaagzucht van deze vogels mogen we vooral niet uit het oog verliezen of onderschatten, zodat hun onderkomen zoals reeds gezegd volledig uit metaal moet bestaan. Bij een combinatie van binnen- en buitenvolière moet vanzelfsprekend het nachthok ook uit ijzer gemaakt zijn, anders kan men blijven herstellen waardoor dan weer de kaketoës op hun beurt verstoord worden. De maten van zo'n volière moet ieder voor zich maar uitmaken en hangen af van de beschikbare ruimte; zo groot mogelijk is hier wel de regel. De zitstokken mag men zo hoog mogelijk aanbrengen samen met de voederschotels, die stevig verankerd moeten worden, zodat deze niet door de kaketoës met hun stevige snavel verwijderd kunnen worden. In de buitenvolière moeten de vogels een redelijke vliegmogelijkheid krijgen en het best plaatst men 2 zitstangen op een zo groot mogelijke afstand van elkaar, zo mogelijk samen met een klauterboom. Hoe hoger des te liever zullen ze van

oosel

De

dat alles gebruik maken. Ook nemen ze graag een bad. Aangezien geelkuifkaketoes in mensenbezit weinig de bodem opzoeken is het aan te raden een besproeiingsinstallatie aan te brengen aan de bovenzijde van de voliëre. Vooral op zeer warme zomerdagen zullen ze je daarvoor zeer dankbaar zijn en zich ondersteboven hangend aan de draad laten natregenen onder luid geschreeuw. De bodem van de buitenvoliëre mag in zijn oorspronkelijke staat gebruikt worden, terwijl ook maar iets van beplanting volledig uit den boze is, omdat ze die onmiddellijk stuk zullen knagen.

De kweek

Om met deze vogels met succes te kweken moeten ze per paar apart gehouden worden. Als nest nemen we een uit zeer stevig hout gemaakte nestkast met een bodempervlakte van 40 cm² en een hoogte tussen de 80 en 170 cm, terwijl de diameter van het invlieggat 12 cm bedraagt. De kweekactiviteiten bij ons beginnen meestal in het voorjaar, waarbij we in feite geen baltsgedrag kunnen opmerken. Bij gelegenheid zie je de man wat steigeren tegenover zijn pop en de oorzaak hiervan heeft men tot op heden nog niet kunnen opsporen. Het is aan elke kaketoekekker en vooral die met witte kaketoes ten eerste aan te raden zijn vogels te kennen en hen gedurende de kweekperiode speciaal goed in het oog te houden, zodat dodelijke vechtpartijen voorkomen kunnen worden. Voor het leggen van

de eieren begeven beide partners zich steeds meer in het nesthol. Hierin wordt de binnenwand geweldig afgeknaagd en als bodembedekking gebruikt samen met de reeds in het nest bevindende houtkrullen of zaagmeel. Nadat de vogels voor de eerste keer het nest opgezocht hebben, kunnen er nog 3 à 4 weken verlopen eer het eerste ei gelegd wordt. Het legsel varieert tussen 1 en 3 eieren. Beide vogels bebroeden het legsel, de man enkele uren gedurende de dag en de pop ook de ganse nacht. Na minstens 30 dagen verschijnen dan de eerste jongen en na 82 tot 90 dagen verlaten de kleintjes het nest. Hun eerste bewegingen zijn natuurlijk nog erg onzeker en ze krijgen zeker nog een 3 à 4 weken voedsel van hun ouders, waarna ze als zelfstandig beschouwd kunnen worden.

Beschrijving

Het is niet moeilijk geelkuifkaketoes van de overige vertegenwoordigers van het geslacht *Cacatua* te onderscheiden. Bij de ondersoorten onderling zie je wel enkele kleine verschillen. We zullen eerst de nominaatvorm beschrijven. De volledige lengte van de *galenia* of grote geelkuifkaketoe bedraagt 50 cm. Zijn basisbevedering is hoofdzakelijk wit en het markantste herkenningsteken is zijn gele opzetbare kuif. Deze kuifveren zijn zeer lang en vooral in het achterste gedeelte sterk naar boven gebogen. De bevedering rond het oog evenals aan de basis van de kop en keel zijn geelachtig.

Geel zijn ook de hand- en armpennen op de binnenvlaggen en ook de onderzijde van de staart vertoont geel. De snavel is bij alle vogels zwart, de naakte oogring wit en de iris bij volwassen mannen zwart. Bij volwassen poppen roodbruin. De snavel van de pop is over het algemeen wat kleiner dan die van de mannen. De eveneens in Australië voorkomende middelgrote geelkuifkaketoe (*C.g.fitzoyi*) lijkt heel sterk op de hierboven beschreven nominaatvorm, is over het algemeen een beetje kleiner, terwijl de snavel wat groter en breder is. Bovendien is bij deze ondersoort de naakte oogring blauwachtig wit. De overbekende tritonkaketoe (*C.g.triton*) lijkt ook zeer erg op de nominaatvorm, doch is een ietsje kleiner. Het opvallendste kenmerk bij deze ondersoort is de blauwe oogring en de ontbrekende gele oorvlek. Verder zijn bij de Tritonkaketoe de kuifveren wat breder en meer afgerond dan bij de overige vogels van dit geslacht. De eleonorageelkuifkaketoe (*C.g.eleonora*) lijkt dan weer zeer sterk op de tritonkaketoe, zodat er in het verleden en ook nog tegenwoordig door de verschillende taxonomen verschillende aantekeningen betreffende hun plaatsing ten opzichte van de andere vogels bestaan. Ook omdat er ten opzichte van de tritonkaketoe enkel een duidelijk kleinere snavel opgemerkt kan worden.

Foto: Piet Onderdelinden en Jan de Nijs

KALENDER 2004 JULI • *Cinnyris talatala*

FOTO: CRES SCHOLZ

witbuiknectarvogel

Op de foto ziet u de witbuiknectarvogel (soms ook wel honingvogel genoemd). Deze komt van oorsprong uit Zuidwest-Afrika. Nectarvogels eten zoals de naam al zegt nectar uit diverse bloemen, die vaak fel gekleurd zijn, vooral de aloësoorten, maar ook veel andere bloemen worden met een bezoek vereerd. Net als de bijen

bestuiven de vogels hierbij de diverse bloemen met het vrijgekomen stuifmeel, dat aan de tong, snavel en andere delen van de vogel wordt megedragen. Hierdoor zijn nectarvogels graag geziene gasten op de fruitplantages en andere gecultiveerde aanplantingen. Behalve de nectar eten de vogels ook nog veel insecten.

Nectarvogels bezitten een speciale aangepaste tong. De punt van de tong heeft een aparte vorm gekregen, hij ziet eruit als een soort penseel, gerafeld en ontwikkeld tot een soort zuigbuis. Ook kolibries en lori's bezitten een dergelijke tong, geheel ontwikkeld voor het zuigen van nectar en het bestuiven van bloemen.

Bij volwassen mannelijke nectarvogels is het verenkleed vaak prachtig om te zien. Zij bezitten metaalachtige - of glanzende veren. Behalve deze glanzende veren bezitten vele vogels fel gekleurde

veervelden in rood of geel. Sommige soorten waaronder de witbuiknectarvogels laten tijdens de balts aan de schouderveren prachtig geel zien. In de rusthouding zijn deze veervelden nauwelijks zichtbaar. De popjes zijn meestal eenvoudig bruin - of grijsachtig. Iedere soort heeft wel zijn eigen tekening, maar de popjes zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden. Buiten de broedtijd verliezen veel mannetjes hun pronkveren. Zij behouden wel wat glanzende veervelden, maar worden toch eenvoudiger van kleur. Jonge vogels lijken veel op de popjes. Na een jaar of twee zijn ze pas op kleur.

Nectarvogels blijven vaak maar één seizoen bij elkaar. Na de broedtijd leven zij in groepjes. Meestal bouwen de vogels samen een buidelvormig nest van diverse plantaardige stoffen, de nestingang is vaak aan de zijkant. Er worden maar 2 eitjes gelegd die alleen door het popje bebroed worden. Beide oudervogels zorgen echter wel voor hun jongen. Deze worden hoofdzakelijk met insecten grootgebracht. Soms worden de verlaten nesten gebruikt door muisvogels of kleine koekoeksoorten. Diverse nectarvogels zijn al met succes gefokt bij gespecialiseerde vogelliefhebbers.

GERL ESSENBERG

Rectificatie:

Abusievelijk zijn bij de kleine foto's van de zebra-vinken de namen verwisseld. Indien de namen, bij de beelden, verkeerd staan plaatsen wij hierbij de juiste.

De redactie Zwartwang wang grijzaman

HALSBANDPARKIETEN GEELKOP, GEELKOP, GEELKOP.

Als je de kop van dit artikel leest, zou je kunnen denken aan een quiz: "Wil de echte geelkop ontstaan!" Bij de halsbandparkieten zijn er drie mutanten die alle drie een gele kopkleur vertonen. De kwekers die het nieuwe boek van T&G.J.J. Bastiaan in bezit hebben of vorig jaar de halsbandparkietendag in Dinteloord bezocht hebben, weten dat de naam geelkop niet meer gebruikt wordt bij de halsbandparkieten. In dit artikel willen wij u duidelijk maken waarom er niet voor de naam geelkop is gekozen.

Het is zonder meer verwarrend om, als er van één soort drie mutanten zijn waarvan de kopkleur geel is, een ervan geelkop te gaan noemen. De werkgroep edelparkieten, die bestaat uit kwekers van edelparkieten, keurmeesters van de NBvV, MUTAVI en een dierenarts, is hiermee aan de slag gegaan om een duidelijke naamgeving vast te leggen. Ik kan u verzekeren dat dit niet zonder slag of stoot verlopen is. Vooral in het begin waren er grote meningsverschillen over de benaming. Het valt ook niet mee om een naam die al is ingeburgerd, te gaan veranderen. Waaraan moet een naam voldoen om een mutant zo te gaan noemen?

Vaak gaat het zo. Wanneer er een nieuwe mutatie ontstaat, komt de kleur die de vogel toont, in de benaming of het land waar deze vogel is geboren. Wat ook vaak nog meespeelt, is hoe mooier de naam, hoe hoger de prijs!!!

Gelukkig wordt er de laatste paar jaar steeds meer onderzoek gedaan naar wat er precies is veranderd bij de mutaties. Hieruit kun je gegevens krijgen die een hoop duidelijkheid geven.

Er zijn voorbeelden genoeg te noemen waarbij een kleurbenaming aan een mutatie bij verschillende soorten vogels is gegeven, terwijl het om verschillende factoren gaat. Een mooi voorbeeld is de oude naam isabel, die nu PALLID genoemd wordt. Bij de grasparkieten noemen ze dit clearbody [dit blijft overigens voorlopig zo], bij halsbandparkieten lacewing, bij de agaporniden isabel en ook bij de grijsrugdwergpapeaai isabel. Deze laatste is een fallow!

Waarop wordt nu gelet om de juiste naam aan een mutant te geven?

1: Wat is er qua kleur en/of tekening veranderd t.o.v. de wildkleur [de ongemuteerde]. Hier kan echter niet altijd dezelfde verschijning te voorschijn komen. Elke vogel is anders van kleur. Veel parkietensoorten hebben van nature veel groene veervelden bij zich, maar er zijn er ook die dit maar minimaal hebben of geheel niet, o.a. de valkparkieten, een aantal

rosella's, kaketoës, bourkiesparkieten en andere.

- 2: De vererving. Als mutanten van verschillende vogelsoorten dezelfde naam hebben, moet ook de vererving gelijk zijn. Dit is een vast gegeven. Een voorbeeld. Je hebt een kleurmutant en je twijfelt of het een gezoomde is of een pastel, dan kan de vererving uitkomst bieden. Een gezoomde is altijd DOMINANT, dus als deze mutant autosomaal recessief vererft, dan blijf de pastel over.
- 3: Er zijn echter ook mutaties die vrij veel op elkaar lijken en ook nog dezelfde vererving hebben. Ik denk hierbij aan de cinnamon en de pallid. Deze vererven beide geslachtsgebonden recessief. Hier kan veeronderzoek uitsluitsel geven.
- 4: De oogkleur kan ook bepalend zijn. Sommige vogels worden met rode ogen geboren en worden die later donkerder en bij andere blijft het oog rood [ino, fallow].
- 5: Er wordt ook gekeken of deze kleur al bij andere soorten opgetreden is en hoe deze daar wordt genoemd.

Met deze gegevens zijn we ook bij de halsbandparkieten aan de slag gegaan. Er zijn drie mutaties met een gele kopkleur in de groenserie.

Deze werden als volgt genoemd: LACEWING, GEELKOP GEELSTAART en BUTTERCUP of GEELKOPRECESSIEVE ROODOOG. Wat zeggen deze namen in feite?

Lacewing kennen we ook bij de grasparkieten. Dit is echter geen mutant, maar een combinatiekleur van de ino- met de cinnamonfactor. Deze ontstaat wanneer er een cross-over heeft plaats gevonden. Dit kan uiteraard ook bij de halsbanden gebeuren, maar proefparingen en veeronderzoek hebben bewezen dat het niet om een combinatie gaat, maar om een primaire mutant. Uit paringen aan de lutino kwam ook vast te staan dat deze kleurslag een allel van de inofactor is. Hiermee was met 100% zekerheid vastgelegd dat het hier om de PALLID-mutatie ging. Pallid is zoals eerder gezegd

de nieuwe naam voor isabel bij kromsnavels. Momenteel gaan we steeds meer internationale benamingen gebruiken. Dit heeft vooral te maken met het feit dat veel vogelliefhebbers beschikken over internet en zo contacten leggen over de hele wereld. Dan is het gemakkelijk als we allen dezelfde naam toepassen en gaat de communicatie ook veel gemakkelijker. Eilandjes bestaan niet meer in onze vogelwereld!

De naam geelkop geelstaart is op zich wel toepasselijk m.b.t. de man, maar de pop heeft geen gele kop en in de blauwserie zijn de kop en staart wit geworden. Gaan we goed kijken, dan is de staart niet geel of wit, maar zeer sterk opgebleekt. De naam bleekstaart is zowel van toepassing op de man en pop in de groen- als blauwserie. Wel wordt er naar gestreefd om een zo geel of wit mogelijke staartkleur te kweken.

De naam buttercup zou zeggen dat de kopkleur botergeel is. In de praktijk is er nauwelijks verschil met de pallid en de bleekstaart. Wat meteen opvalt, zijn de rode oogkleur en de hoornkleurige poten en nagels. Dit zijn typische kenmerken van de dun- fallow, wat bij de halsbandparkieten bleekkopfallow is genoemd. We gaan deze mutaties eens nader bekijken: wat ze precies doen t.o.v. de wildkleur en hoe ze vererven.

De PALLID. Hierbij zien we dat zowel man als pop een gele kop krijgen en dat de vleugelpennen opgebleekt lichtgrijs zijn. Ook de lichaamskleur is lichter t.o.v. de lichtgroene. De ondersnavel is zowel bij man als pop rood. Het oog is "pruim"rood. De PALLIDfactor vererft altijd GESLACHTSgebonden RECESSIEF.

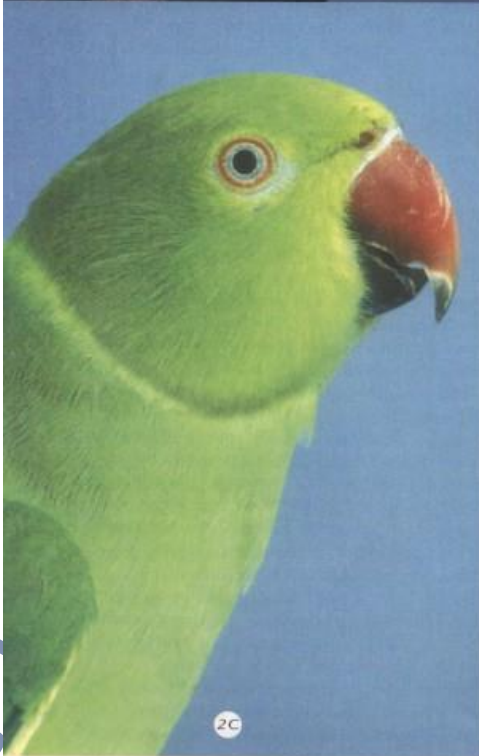
De BLEEKSTAART. Hier zien we, zoals de naam al aangeeft, een zeer sterk opgebleekte staart, die door selectie nagenoeg geel te kweken is en in de blauwserie wit. De kop bij de man is geel, maar bij de pop is deze groen met een geel vlekje boven de snavel, wat ook een typisch kenmerk van de bleekstaart is. De buik is in de groenserie geel en in de blauwserie wit, zowel bij de man als de pop. De vleugelpennen zijn nagenoeg gelijk aan de lichtgroene[wildkleur], net als de mantel/rugdekkekleur. Het oog is zwart. De bleekstaart vererft autosomaal recessief.

De BLEEKKOPFALLOW. Fallows zijn er in verschillende types die onafhankelijk van elkaar vererven. Wanneer je twee verschillende fallows aan elkaar paart, krijg je hieruit lichtgroene[wildkleur] die split zijn voor beide types. Bij de bleekkopfallow heeft de man een gele kop en bij de pop is deze groen en iets lichter dan bij de wildkleur.

De vleugel- en staartpennen en keeftekening zijn iets opgebleekt t.o.v. de wildkleur. De buik is lichtgroen. Wat direct opvalt, is de oogkleur. Deze is rood zonder irisring, bij de bronsfallow zien we duidelijk een zichtbare iris. Ook de poten en nagels zijn bij fallows hoornkleurig. Alle fallowtypes vererven autosomaal recessief.

isabel

De

De

osel

- 1A Pallid lichtgroen man
- 1B Pallid lichtgroen pop
- 1C Pallid lichtgroen kop studie

- 2A Bleekstaart lichtgroen man
- 2B Bleekstaart lichtgroen pop
- 2C Bleekstaart lichtgroen kop studie

- 3A Bleekkop fallow lichtgroen man
- 3B Bleekkop fallow lichtgroen pop
- 3C Bleekkop fallow lichtgroen kop studie

Op de foto's kunt u de verschillen van deze drie verschillende mutanten duidelijk zien. Wij hopen ook dat dit artikel duidelijkheid mag geven qua naamgeving bij de halsbanden. Een aanrader voor de edelparkietenkweker is zeker het eerder genoemde nieuwe boek van T & G.J.J. BASTIAAN. Hierin staan de nieuwe kleurbenamingen met de oude benaming tussen haakjes. Ook de nieuwe standaardeisen van de NBvV behoort elke edelparkietenkweker in zijn bezit te hebben, zodat hij /zij kan selecteren naar het ideaalbeeld, waarmee de kwaliteit van deze vogelgroep verbeterd kan worden.

Foto's: Piet Onderdelinden en Jan de Nijs
Met dank aan: Cees Bastiaan en Willy Eekelo

osel

De

De geheimzinnige conures van het geslacht pyrrhura

Dit artikel werd oorspronkelijk gepubliceerd als

"the stealth conure of the Genus Pyrrhura" by Donald

Brightsmith in Bird Talk Magazine en met toestem-

ming vertaald en bewerkt door Hans Wagenaar.

Wanneer we aan Zuid-Amerikaanse conures denken, zijn de woorden stil en teruggetrokken niet direct de eerste gedachten die in ons opkomen. Dit komt mede omdat de meeste liefhebbers wat beter bekend zijn met de aratinga's dan met de pyrrhura's. Deze laatste groep is echter, zonder de aratinga's te kort te doen, in dit opzicht beslist niet te vergelijken met de eerste.

Als onderzoekswetenschapper (naar papegaaien in Zuid-Amerika) had ik het genoeg om een groot aantal verschillende soorten papegaaien in de vrije natuur te observeren. Natuurlijk raakt een ieder onder de indruk van de imposante ara's en de luidruchtige amazones, maar mijn aandacht werd herhaaldelijk gevestigd op de kleine pyrrhura's. Telkens schieten zij pijlsnel en geluidloos door het woud en die geheimzinnigheid wekte juist mijn nieuwsgierigheid. Er zijn achttien(*) soorten binnen het geslacht Pyrrhura waarvan ik er slechts enkele, zoals de groenwangparkiet (*P. molinae*), de bruinorparkiet (*P. frontalis*), de rotsparkiet (*P. rupicola*) en de geschilderde parkiet (*P. picta picta*) in de vogelhandel ben tegengekomen. Vergeleken met de aratinga's zijn het rustige vogels. Veel soorten pyrrhura's vertonen een aangename combinatie van felle en subtiele kleurschakeringen en een vaak gecompliceerde (schub)tekening. Deze kenmerken maken de pyrrhura's zeer geliefd als huisdier in de USA. Het maakt het tevens bijzonder moeilijk hen te onderscheiden in de

torenhoge wouden waar zij in de vrije natuur voorkomen. Als gevolg daarvan is er vrij weinig bekend over hun oorspronkelijke leefwijze.

Tijdens mijn werk in het zuid-oosten van Peru had ik het geluk een aantal malen *P. rupicola* en *P. picta picta* te kunnen observeren. Het is mij daarbij duidelijk geworden dat deze pyrrhura's ware meesters in het verbergen zijn. Ik was vele ochtenden bezig met het uitvoeren van papegaaiëntellingen in het midden van een klein meertje in Manu National Park. Veelvuldig hoorde ik de zachte "pic pic" geluiden van een vlucht *P. picta's* en ik had nauwelijks de tijd om mijn verrekijker scherp te stellen en het vluchtje te tellen, voordat zij aan de overkant van het meertje in het woud verdwenen. Tijdens deze tellingen registreerde ik een twaalfal verschillende soorten papegaaien en ara's, maar alleen de pyrrhura's slaagden erin het meertje te passeren zonder dat ik het op tijd in de gaten kreeg. Om te voorkomen dat zij worden ontdekt, houden pyrrhura's zich tijdens het foerageren bijzonder stil. Toen ik op een keer door het woud liep, stond ik eens onder een vijgenboom, waaruit het allerlei stukken halfrijpe vijgen regende. Het enige hoorbare was het geluid van vallende stukken fruit op de bosgrond. Op dat moment had ik geen idee waar deze fruitbui door werd veroorzaakt. Ik keek voorzichtig omhoog en zag na enig speuren een *P. picta* druk in de weer met een vijg. De vogel hield de nogal grote vrucht met

een poot in de vork van een tak. Terwijl ik hem observeerde, zag ik dat de vogel een gat in de schil knaagde en zich een weg baande door de behoorlijk harde pulp om bij de voorraad kleine zaden te komen. Wanneer deze zaden dan waren verorberd, liet de vogel de rest van de vrucht vallen om vervolgens aan de volgende te beginnen. Vlak voordat de volgende vrucht goed en wel was geconsumeerd, hoorde ik een korte "cheet" roep vanaf de andere kant van de boom. Onmiddellijk werd van overal uit de boom geantwoord met soortgelijke geluidjes. Binnen enkele seconden werd er voldaan aan de kennelijke betekenis van de kreet "het is tijd om op te vliegen", want de hele groep van zo'n dertig vogels ging op de

vleugels, gevolgd door het geluid van een luide plof van ongeveer dertig vallende vijgen. Deze gewoonte om stilletjes te foerageren in een boom en dan heel kort en snel te roepen voordat de vogels vertrekken, komt veelvuldig voor. Deze roep lijkt het opvliegen te synchroniseren. Het frustrerende bijeffect van dit gedrag is natuurlijk wel dat je de vogels vaak pas in de gaten krijgt op het moment dat zij er vandoor gaan.

In de hooglanden van Costa Rica had ik een dergelijke ontmoeting met de enige Hoffmanparkieten (*P. hoffmanni*) die ik ooit heb gezien. Een korte roep gevolgd door het antwoord van de groep en voordat ik ze goed en wel had gelokaliseerd, vlogen zij

osel

De

op en kon ik nog net een blik werpen op hun heldere gele vleugelvlakken, alvorens zij tussen de bomen verdwenen.

Deze geheimzinnigheid manifesteert zich ook bij de beroemde "clay licks" in Peru. Ik heb tientallen soorten papegaaientigen, in grootte variërend van forpus tot ara, geobserveerd tijdens hun bezoek aan de clay licks. Zij vertoonden daarbij telkens een gelijksoortig gedrag. De meeste papegaaien verzamelen zich in grote groepen in de boomtoppen rond de clay licks. Zij roepen daarbij veelvuldig en verplaatsen zich met veel lawaai van de ene naar de andere boom. Wanneer zo'n luidruchtige groep zich eenmaal heeft verzameld, beginnen ze met het afdalen naar de oever van de rivier om van de klei te eten. Zo echter niet de *pyrrhura*'s! Zij hebben een mysterieuze wijze van komen en gaan, waarbij zij optimaal voorkomen dat zij worden ontdekt.

Voordat ik naar de clay licks in Posada Amazonas aan de Tambopata-rivier ging, werd mij verteld dat de volgende papegaaiesoorten de licks regelmatig bezochten: *Aratinga weddellii*, *Pionus menstruus*, *Amazona farinosa*, *Amazona ochrocephala*, *Ara severa*, *Ara chloroptera* en *Pyrrhura rupicola*. De eerste ochtend zat ik bij opkomende zon in de schuilhut te wachten. Alsof er op een teken werd gereageerd, verschenen er opeens grote groepen papegaaien. Gemengde groepen, bestaande uit *Amazona farinosa*, *Amazona ochrocephala* en *Ara severa*, verzamelden zich uit de omliggende bossen en veroorzaakten een ongeloflijke hoeveelheid lawaai. Daarna arriveerden groepjes *Pionus menstruus* en *Aratinga weddellii* en in enkele ogenblikken wemelde de hele omgeving van de naar de clay licks af- en aan vliegende papegaaien. Omstreeks 07.00 uur verlieten zij plotseling de licks en verdwenen alle vogels in de omliggende groene oceaan van weelderige vegetatie. Ik bleef achter in een oorverdovende stilte. Twee uur later arriveer-

den de eerste groenvleugelara's (*Ara chloroptera*). Zij verzamelen zich in de bomen boven de clay licks en ik boog mij voorover om ze beter te kunnen observeren. Op dat moment zag ik een groepje van ongeveer tien *pyrrhura*'s (*rupicola*) nota bene op een deel van de clay licks recht voor mij! Ik was verbijsterd, want ik zat hier twee uren zonder 'actie' te wachten en ik had geen idee hoe lang die kleine rakkertjes al op de licks zaten. De volgende dagen hield ik dit gedeelte van

de licks beter in de gaten en ik observeerde de *pyrrhura*'s tijdens hun bezoeken aan de licks. Zij arriveerden gewoonlijk in kleine vluchtjes van ongeveer tien of minder vogels. Ze zaten eerst in de toppen van de bomen achter de licks.

Deze vogels vlogen dan zonder ook maar één kick te geven naar de begroeiing vlak boven de licks en begaven zich vervolgens door deze begroeiing naar beneden tot bij de klei. De plek waar zij de klei opnamen, is gedeeltelijk door uitholling overdekt en begroeid, waardoor de vogels verdept opgesteld hun gang konden gaan. Dit in scherpe tegenstelling tot de andere papegaaiesoorten, die met veel lawaai en in grote groepen, gebruik maakten van de open plekken op de kleiwanden. Ook de manier van vliegen onderscheidt de *pyrrhura*'s van de andere soorten papegaaien. De meeste soorten die ik heb gezien: ara's, pionus, caiques, amazones, forpus, aratinga's en

andere parkieten vliegen vrijwel altijd ter hoogte van of boven de boomtoppen van het woud. Zij lijken de voorkeur te geven aan open gedeelten waar zij een goed overzicht hebben. Dit in tegenstelling tot de *pyrrhura*'s (althans bij waarneming van *picta* en *rupicola*) die met grote snelheden op hoogten tussen de zes meter en achttien meter behendig tussen de bomen door vliegen. De reden waarom de *pyrrhura*'s dit doen is mij tot op heden onduidelijk. Het is echt ongelooflijk dat deze vogels op deze wijze en met dergelijke snelheden kunnen vliegen zonder ongelukken te krijgen en dat de vluchtjes ook nog zo feilloos bij elkaar blijven!

Ondanks het feit dat deze kleine conures zo moeilijk te observeren zijn, had ik toch het geluk een aantal korte glimpen van hun gedrag in de vrije natuur te kunnen opvangen. Op een ochtend hoorde ik een vluchtje *P. picta* overkomen. Na twee dagen met koele regen was het weer met een beetje opgeklaard. De lucht was helderblauw en de ochtendzon bereikte net de natte druipende boomtoppen. Terwijl ik naar boven keek, zag ik tot mijn verbazing de vreemde capriolen van een van de *picta*'s, die ogenschijnlijk op het midden van een boomblad trachtte te landen. Het blad kon het gewicht van het vogeltje niet houden en al spartelend viel deze door de bladeren naar beneden, tot het op een stevige tak landde. Mijn eerste gedachte was dat het hier een jonge vogel betrof die nog wat vlieglessen te goed had, maar ik zag al gauw dat enkele andere *picta*'s hetzelfde ritueel uitvoerden.

Een van de vogels zag ik op een rijkelijk met mos en korstmossen begroeide tak herhaaldelijk met de borstveren in het doorweekte mos drukken, waarbij de veren werden gepoetst en geschud. Ongelooflijk! De hele vlucht *picta*'s was aan het badderen, in het zonnetje, in een doorweekte boom op een hoogte van bijna drieëntwintig meter! Het leek de vogels goed te doen en het is natuurlijk veel

veiliger dan badderen op de grond in een poeltje of iets dergelijks.

Tijdens een andere tocht liep ik door het woud waarbij ik een viertal *P. picta* zag wegvluchten uit een boom langs het pad. Ik was weer verwonderd over de manier waarop zij met zeer hoge snelheid en dicht bij elkaar tussen de takken door manoeuvreerden.

Op de terugweg enkele uren later stopte ik weer even op deze plek om mijn geluk nogmaals te beproeven. Tot mijn grote vreugde hoorde ik dezelfde herkenbare geluidjes van deze conures. Op ongeveer negen meter hoogte zag ik de vier *picta*'s tegen een dunne kale verticale twijg zitten. Zij zaten duidelijk niet te foerageren en leken mij net zo interessant te vinden als ik hen. Ik bewoog mij niet, maar de vogels gingen er al snel vandoor. Ik werd wat achterdochtig en besloot de plek wat nader te onderzoeken, waarbij ik op een keurig rond gat in een boom stuitte, op enkele meters van de plek waar de vogels zojuist zaten.

Ik ging terug naar het basiskamp en snelde terug met mijn klimuitrusting. Al snel hing ik, gewapend met een tandarts-spiegel en een lampje op een hoogte van negen meter in de bewuste boom. De opening was een waar kunststukje, een uiterot gat van zes centimeter doorsnede, op een plek waar enige jaren geleden een tak

afgebroken moet zijn. De boom zorgde in de loop der tijd voor een dikke harde laag nieuw

hout rondom het gat, hetgeen de ingang keihard en bijna onbreekbaar had gemaakt. De binnenkant van de nestruimte was zeker veertig centimeter diep en zodanig naar de zijkan- ten uitgehold dat de bodemop- pervlakte niet geheel zichtbaar was. In het midden zag ik een pasgeboren jong en drie eieren. Terwijl ik voor de nestopening hing, vroeg ik mij af waarom vier volwassen ogende vogels dit nest kennelijk gebruikten. Ik had wel eens een verslag gelezen waarbij twee vrouwelijke groen- wangen (*P. molinae*) gezamenlijk hun eieren in één nest legden en uitbroedden, maar er lag in dat geval dan ook een dubbel legsel van dertien eieren. Hier lag een legsel van vier eieren. Het is dus aannemelijk dat het hier om de resultaten van slechts één vrouwtje gaat. Zou het kunnen zijn dat de jongen van vorige jaren nog rondhan- gen en eventueel helpen de nieuwe jongen groot te bren- gen? Dit zou het geval kunnen zijn, want ik zag op z'n minst één vogel met beduidend min- der rode kleuren en dat wijst op een jongere vogel. Of alle vier vogels daadwerkelijk de nieuwe jongen zouden voeren, bleek onmogelijk vast te stellen.

In de avicultuur komt het met regelmaat voor dat jonge pyr- rhura's (van de eerste ronde) meehelpen de jongen van een eventuele volgende ronde te verzorgen en ook daadwerkelijk te voeren. Ik heb dit bij verschil- lende soorten pyrrhura's met zekerheid kunnen vaststellen. Het lijkt mij aannemelijk dat dit gedrag ook in de vrije natuur voorkomt. Ik betwijfel of het in dit verslag van Brightsmith zou gaan om jongen van vorige jaren. Het ligt mijns inziens voor de hand dat jongen die zelf broedrijp zijn geworden, aan hun eigen nageslacht gaan den- ken. Gezien het feit dat verschil- lende pyrrhurasoorten in de avi- cultuur na een jaar al broedrijp kunnen zijn, lijkt het mij tevens aannemelijk dat dit in de vrije natuur ook het geval is. Uit mijn correspondentie met Brightsmith over dit gedrag blijkt echter dat het volgens hem niet aannemelijk is dat er bij wilde pyrrhura's sprake is van

meerdere legsels per seizoen in verband met de schaarste rond- om nestgelegenheden en het seizoensgerelateerde voedsel- aanbod. (Wagenaar)

Op een avond zat ik in de buurt van het nest van de picta's om het gedrag van de oudervogels te bestuderen. Ik werd getrak- teerd op een verbazingwekken- de gedragsvertoning. Om onge- veer 17.00 uur hoorde ik de vogels zacht roepen, terwijl zij vanuit het noorden in de omge- ving van het nest kwamen. Vanuit het zuidoosten hoorde ik een groep bruine kapucijnapen (*Cebus apella*), die onderweg naar hun slaappleaatsen voor de nacht door de bomen nader- den. De picta's hielden zich onmiddellijk stil. In enkele ogen- blikken verplaatsten zij zich naar de uiterste toppen van de nest- boom. Vervolgens kwamen zij alle vier naar beneden, tot zij op een klimplant op nog geen twee meter van de nestopening belandden. Twee van de vogels schoten snel het nest in, kort daarop gevolgd door de derde vogel. De vierde bleef buiten en hield de naderende kapucijn- apen in de gaten. Op dit moment waren de apen al behoorlijk in de buurt van het nest. Kapucijnapen staan niet direct bekend als echte grote jagers, maar het is wel bekend dat zij vraatzuchtige nestrovers zijn. Deze apen beperken zich ook niet alleen tot het roven van eieren en jonge vogels, het is ook bekend dat zij, als ze de

kans krijgen, een breed scala aan volwassen kikkers, vogels, slangen en eekhoorns vangen. Men heeft kapucijnapen ooit volwassen ara's zien doden. Ik heb ze regelmatig allerlei hol- ten, gaten en kieren zien inspec- teren op zoek naar voedsel. De achtergebleven (vierde) picta leek nu nerveus te worden van de aanwezigheid van de inmiddels zeer dicht genaderde apen. Gezien vanuit de richting waaruit de apen in aantocht waren, bevond het nest zich aan de andere kant van de boom. Met de dichtstbijzijnde kapu- cijnaap op nog geen negen meter afstand, vloog de uitkijk- post naar de veilige uiterste boomtoppen, waarbij deze een rustige alarmroep liet horen. Tegelijk kwamen twee vogels uit het nest en streken op de klim- plant voor het nest neer. Een van de kapucijnapen, op dat moment op een afstand van zo'n zes meter van het nest, kwam langs de klimplant naar beneden, wat hem uiteindelijk bij de ingang van het nest zou brengen. Toen vloog een van de picta's naar een tak, nauwelijks vierehalve meter boven het nest. De vogel hing daarbij ondersteboven en schreeuwde luid, alsof hij in een val was terechtgekomen. De kapucijn- aap zag dit meteen en sprong voorwaarts om deze kennelijk gemakkelijke prooi te vergaren. In enkele snelle bewegingen was de aap ter plaatse, echter op het allerlaatste moment was de vogel, inclusief de resterende

vogel van het nest gevlogen en zaten de vier picta's boven in de boomtoppen. De opgewonden aap, die zojuist de hoofdprijs aan zich voorbij had zien gaan, schoot weg in de richting van de vier gevlogen conures en heeft het nest niet meer ont- dekt.

Veel vogelsoorten kennen een goed ontwikkelde mislei- dingstrategie om rovers bij het nest vandaan te houden. We kennen dit gedrag (het simule- ren van een gebroken poot of vleugel) bij een aantal plevieren en ook bij de kievit. Met uitzon- dering van bovenstaand relaas ken ik geen gevallen van dergelij- k gedrag bij parkieten en papegaaien. Het feit dat ik getuige was van dit gedrag bij de pyrrhura's heeft mijn respect voor hen alleen maar vergroot. Ik voel mij zeer bevoorrecht dat ik de kans kreeg een deel van de levenswijze van deze kleine kromsnavels, van het stiekem benaderen van de clay licks tot hun komische capriolen tijdens het bad, heb mogen aanschou- wen. De pyrrhura's lijken alle 'regels' te doorbreken. Ik ben ervan overtuigd dat zij mij in de toekomst zullen blijven frustrer- en door ongezien aan mij te ontglippen, maar ik kijk nu al weer uit naar de volgende gele- genheid om weer een korte blik te werpen in het verborgen leven van deze prachtige, kleine en vooral geheimzinnige vogels.

Foto's: Piet Onderdelinden / Jan de Nijs / Jan Blasman

Een kweekervaring met Het BRILDUIFJE.

Latijn: *Metriopelia cecilliae*.
Duits: Brillentaubchen,
Engels: Barefaced ground dove.

Beschrijving en biotoop:

Het brilduifje heeft de grootte van een spreeuw met een korte staart. Ze heeft een bruin-beige verenpakje met vuilwitte vlekjes. De borst is lichtbruin met een rozerood waas, dat bij de doffer duidelijker waarneembaar is dan bij de duivin. De buik is geelbruin. Snavel zwart en tamelijk lang. De poten zijn vleeskleurig. Zij danken hun naam aan de naakte oranje-gele oogring, welke met een zwart randje omcirkeld is.

Ogen: rode iris met zwarte pupil.

Brilduifjes leven in de hoger gelegen rotsachtige, vlakke terreinen in Peru, Bolivia en Noord-Chili. Ze zijn gezien op een hoogte van 3700m, in het Andesgebergte en kunnen een nachtvorst van -20 graden doorstaan, mits ze zich overdag in de zon kunnen opwarmen. Ze zijn niet luidruchtig, je hoort ze bijna niet. Het zijn holenbroeders en benutten daarvoor boomholtes en rotsspleten.

Huisvesting:

Een voliëre, of vlucht met nacht verblijf lijkt mij wenselijk. 's Winters is verwarming niet noodzakelijk. Ze verblijven 's nachts meestal in hun nestkastje. Zand op de bodem. Ze nemen graag een zandbad en i.p.v. zitstokken, liever plankjes of dikke boomtakken.

De kweek:

Ik kocht de brilduifjes in het voorjaar '99 bij een liefhebber van duiven, in Veenhuizen, tegen een liefhebbersprijs. (Dat komt ook nog

voor). Enkele jaren eerder had ik ook al eens 4 importvogels in mijn bezit gehad, maar er vormde zich geen koppel en na verloop van tijd heb ik die weer van de hand gedaan. De nu aangeschafte duifjes waren e.k. en in prima conditie. Ik gaf mezelf een herkansing.

De vogels werden ondergebracht in een vlucht van 2,70 x 1,10 m. samen met grotere duiven. Meerdere kleine duivensoorten in een vlucht plaatsen geeft vaak problemen, want doffertjes zijn erg onverdraagzaam.

Ik timmerde een dicht nestkastje in elkaar met de maten: breed 18 cm, hoog 12 en diep 12 cm, in de linkerzijde van de voorkant maakte ik een invlieggat van 8 cm doorsnee. Het deksel plaatste ik er los op, om nestcontrole mogelijk te maken. De duifjes maakten vrijwel direct gebruik van het kastje, maar vooralsnog alleen maar om in te slapen en bij onraad in te vluchten. Na enige tijd sleepten ze wat nestmateriaal naar binnen, takjes, kokosvezel en veertjes. Op gezette tijden controleerde ik het kastje en op een gegeven moment lagen er 2 witte eitjes in, maar ze werden niet echt bebroed, leek mij. Later lag 1 eitje stuk, op de grond en het andere heb ik verwijderd.

Een tijd lang gebeurde er niets opzienbarends. De vogels zaten wel vaak in het kastje, maar zo'n hokje laat zich minder eenvoudig controleren dan een open nest-schaaltje en brilduifjes zijn van nature nogal schuw en als ze schrikken maken ze van die paniekerige duikvluchten. Toch maar weer eens kijken. Er lagen al 2 jongen in het nest. Dat was een prettige verrassing. Een kon ik ringen met een 4 mm. ring, het tweede jong bleef achter en was de volgende dag dood. Het overgebleven jong groeide voorspoedig

op. Het tweede broedsel kon ik beter observeren. De eitjes werden ca. 13 dagen, om beurten door beide vogels bebroed, zoals het duiven betaamt. De doffer zit 's middags vanaf een uur of 12 tot 6 uur op de eieren, de duivin neemt de overige uren voor haar rekening. De ouders voerende jongen uit de krop.

Voeding:

Ik verstrek een gevarieerd tropenmengsel, enig kanariezaad en een beetje eivoer. Voorts altijd grit en maagkiezel.

Tentoonstelling:

Ik heb een brilduifje ingezonden op onze afdelingsshow. Als t.t.kooi gebruik ik altijd klapkooien voor de duiven. Ze zijn moeilijk te trainen voor een show. Altijd onrustig als er mensen de kooi naderen en geneigd om op te vliegen, hetgeen de nodige schade aan het verenkleed oplevert. Vroegtijdig opkooien is geen optie. Vooral kleine duifjes zijn erg schrikkerig en raken snel in paniek. Ze beschadigen hun schedel, net boven de snavel en hun vleugelbochten. Misschien verdient een universele t.t.kooi de voorkeur? Ik heb dit nog nooit geprobeerd.

Tenslotte:

Het brilduifje is een leuk vogeltje. Interessant door zijn gedrag als holenbroeder. Ongeringde brilduifjes zijn vaak importvogels en daarmee is een kweekresultaat niet altijd vanzelfsprekend. Geringde vogels verdienen de voorkeur.

Foto's: Piet Onderdelinden / Jan de Nijs
Tekst: Allard Noorman.

MUTATIEWIJZER

Bij psittaciformes medullair staan i.p.v. medullair
Inleiding (deel 1):

Velen onder ons zullen reeds gemerkt hebben dat er de laatste jaren een hele vooruitgang geboekt is naar het onderzoek van de verschillende mutanten bij de psittaciformes (parkiet- en papegaaiaachtigen). Dat heeft uiteraard tot gevolg gehad dat het inzicht en de kennis over deze verschillende mutanten heel wat verbeterd is en bijgevolg heel wat verkeerde opvattingen uit het verleden gecorrigeerd konden worden. Waar men vroeger op het uiterlijk moest bepalen over welke mutant het ging en meestal met een beperkt zicht op slechts enkele soorten, kunnen we nu gelukkig over veel meer informatie beschikken.

Zo is er binnen MUTAVI, Research & Advice Group de laatste jaren al heel wat research-werk verricht. Deze verkregen informatie konden we dan perfect gebruiken om bijv. bij de agaporniden de verschillende mutanten te klasseren en benoemen. Als gevolg daarvan werd in Nederland dan ook de werkgroep edelparkieten opgericht en kon men de mutanten bij halsbandparkieten ook juist benoemen en klasseren. Bij de swiftparkieten werden ook de bestaande mutanten onderzocht en kreeg men eindelijk het antwoord op de vraag welke mutanten het nu eigenlijk wel waren. Maar ondertussen lopen er nog verschillende onderzoeken. Zo zijn we nog met de *Neophema elegans* en de *Forpus coelestis* bezig en bij de vinkachtigen is er ook nog het onderzoek naar de gouldamadines.

Uiteraard heeft dit tot gevolg dat er benamingen aangepast dienen te worden en zoals we weten brengt elke verandering de nodige argwaan, twijfels en voor- en tegenstanders mee. De bedoeling van deze onderzoeken is eerst en vooral om voor dezelfde mutanten bij elke soort steeds dezelfde naam te kunnen gebruiken. Waar we nu soms zien dat voor eenzelfde mutant bij verschillende vogelsoorten verschillende benamingen gebruikt worden, is het onze bedoeling om tot een eenvormige benaming te komen. Voor dezelfde mutant dezelfde naam. Logisch toch? Zo weet men uiteindelijk dat, wanneer men bijvoorbeeld over cinnamon praat, het steeds gaat om dezelfde mutant waarbij er bruin eumelanine gevormd wordt en die SL (geslachtsgebonden) recessief moet vererven.

Voor beginnende liefhebbers is het nu veel logischer en deze hebben er minder moeite mee en zien nogal vlug de logica van dit

alles in. Oudere kwekers die een bepaalde benaming al jaren gebruiken, hebben er wel meer moeite mee, iets wat heel begrijpelijk is. Het is dan ook niet onze bedoeling om deze namen in het liefhebbersjargon binnen de kortste keren allemaal te verbannen. Dat zeer zeker niet. Wat wel belangrijk is, is dat men weet dat er behalve het liefhebbersjargon nu ook een internationaal beter passende naam is en men deze ook probeert toe te passen. Na verloop van tijd raken deze nieuwe namen dan ook beter ingeburgerd en vervangen ze de oudere minder passende termen vanzelf.

Dat het werkt, hebben de agapornidenkwekers al bewezen. Daar werden de benamingen gedurende de laatste jaren regelmatig aangepast en de reacties van de meeste kwekers zijn positief. Bij de kwekers van de halsbandparkieten zijn de aanpassingen ook positief onthaald. Maar zoals reeds vermeld zijn er steeds een aantal kwekers en groeperingen die de grootste moeite en problemen hebben met de minste of geringste wijzigingen. Meestal is dit dan evenwel gebaseerd op schrik voor het onbekende en daar kan ik inkomen en zelfs begrip voor opbrengen. En omdat we beseffen dat de grootste twijfels er komen doordat men onvoldoende info of kennis heeft over een bepaalde mutant, is het dan ook belangrijk dat er steeds goede informatie gegeven wordt over deze aanpassingen en de reden waarom. Daarom zullen we in deze artikelenreeks de meeste basismutanten bij de parkietachtigen eens stap voor stap gaan bekijken. Vergeet vooral niet dat: "verandering de enige constante is in het leven"! en als we verder willen bouwen en vooruitkomen, moeten we durven aanpassen.

Waar komen de 'juiste benamingen' vandaan?

Eerst en vooral moet men weten dat er nergens iets was als een officieel orgaan dat de namen voor de mutanten ging bepalen. De eerste mutaties bij parkietachtigen kwamen zonder twijfel meestal eerst voor bij de gras-parkieten. Het feit dat deze soort destijds tot de eerste en meest gekweekte vogels behoorde, had uiteraard tot gevolg dat daar de eerste 'kleurafwijkingen' of mutanten ontstonden. De namen werden soms willekeurig gekozen of wel gebaseerd op het uiterlijk of de kleur van de vogel. Het meest simpele voorbeeld was de blauwe vogel. Hier bestond geen twijfel over de naamkeuze. Het fenotype van de vogel bepaalde immers de naam. Iets moeilijker werd het uiteraard wanneer de kleur lastiger te

omschrijven was. Zo werden toen bijvoorbeeld namen geboren als fallow. Als er bij een andere soort een mutant tevoorschijn kwam, werd meestal geprobeerd om een vergelijk te maken met de reeds bestaande mutanten bij de grasparkieten. Probleem was dat er af en toe ook wel eens een mutant kwam opdagen die onbekend was bij de grasparkieten of die mede door de bij deze vogels aan de soort eigen aanwezige kleurstoffen een totaal ander fenotype (uiterlijk) had. Daar werd dan meestal op zicht bepaald wat dat zou moeten zijn en daardoor zijn er begrijpelijk af en toe fouten gemaakt.

Let op: laat me heel duidelijk zijn, dit is zeker geen verwijt aan de kwekers en auteurs die toen verantwoordelijk waren voor bepaalde namen. Deze mensen hebben toen zeker baanbrekend werk verricht, maar moesten roeien met de riemen die ze hadden en gebruik maken van de beperkte mogelijkheden die toen voorradig waren. Men mag ook niet vergeten dat het dank zij deze basis is dat wij konden verder werken. Nemen we er daar dan ook nog bij dat bepaalde onderzoekstechnieken nu heel erg verbeterd zijn en dat op het vlak van genetica het inzicht en de kennis ook al verder staat dan pakweg 30 jaar geleden dan weet u dat aanpassingen nu onvermijdelijk zijn.

Ook de internationale contacten en de uitwisseling van informatie die mede dank zij internet veel eenvoudiger geworden zijn, heeft tot dit alles toe bijgedragen. Waar men zich vroeger enkel zorgen maakte om een passende Nederlandse benaming voor een mutant, zien we dat het nu onontbeerlijk is dat we een internationaal passend eenduidige term hebben. Als we dan ook nog rekening houden met het feit dat er nog verschillende nieuwe mutanten zullen opduiken, dan beseffen we dat een degelijke basis waarop we verder kunnen bouwen, meer dan nodig was.

Belangrijk om te weten is evenwel dat wij (MUTAVI) geen namen "uitvinden". Maar hoe gaan we dan te werk? Wel eigenlijk vrij simpel en logisch. Bij het veeronderzoek kan bij eumelaninemutanten een vergelijk gemaakt worden met bijv. de reeds bekende mutanten bij andere soorten. Wanneer blijkt dat een bepaalde mutant, die qua veerstructuur en genotype (manier van vererven, genetische achtergrond) gelijk is aan een reeds bestaande mutatie bij een andere soort, dan wordt uiteraard deze reeds bestaande benaming overgenomen. Wanneer er voor dezelfde mutant meerdere

namen bestaan, dan heeft deze met de meest passende benaming de voorrang. Deze naam moet wel op het fenotype en genotype gebaseerd zijn en moet steeds op dezelfde locus (plaats op het chromosoom waar de mutatie zich bevindt) bij andere parkietachtigen van toepassing kunnen zijn. Zo is het ook niet aan te raden om namen die bijv. een landsnaam bevatten, op een locus plaatsen. Een eenvoudig voorbeeld daarvan is bijv. de overgoten mutatie bij de *Agapornis roseicollis*. Toen deze mutant ontstond bij de roseicollis, werd hij Japans geel genoemd (gebaseerd op het land waar deze 'gele' mutant het eerst verscheen), maar deze mutatie ontstond ook bij andere parkietensoorten en aangezien deze niet in Japan ontstonden, kon men daar dus niet spreken over Japans geel. Daarom leek het ons beter de gemuteerde locus te benoemen (het resultaat van de mutaties op deze locus is dan immers in elke soort gelijk) en wanneer deze mutant dan bij een andere soort ontstaat, gebruiken we simpelweg de naam van de gemuteerde locus.

Moest uiteindelijk blijken dat deze mutatie nog niet bekend is in de vogelwereld, dan gaan we op zoek in de literatuur of er naar deze vorm van pigmentvorming al wetenschappelijk onderzoek gedaan werd en zo ja, welke naam daar werd toegepast. Daar wordt dan deze benaming uiteraard overgenomen.

Indien blijkt dat het iets totaal onbekends is, wat nog maar heel weinig is voorgekomen, dan wordt in overleg met een aantal instanties naar een passende naam gezocht voor deze mutant of gemuteerde locus. Zo wordt er o.a. regelmatig samengewerkt met de Genetics-psittacine group, die onder leiding van de Australische dierenarts Terry Martin wel als zeer toonaangevende instantie kan worden beschouwd. Deze groep omvat behalve de inbreng van een 450-tal parkietenkwekers (die van overal ter wereld komen) ook nog een groot aantal gespecialiseerde kwekers, die heel veel achtergrondinformatie kunnen aanbrenge. De inbreng van MUTAVI bij de keuze van deze namen is daar enkel adviserend. Belangrijk is dat daar steeds een internationaal aanvaardbare naam gekozen wordt. Wanneer er iets nieuws komt, krijgt deze mutant dus meteen een internationale naam. De technische comités van de verschillende bonden hebben dan de vrije keuze: of ze gebruiken ook de internationale term of ze blijven bij het gebruik van hun eigen benamingen. Er is immers niemand die verplicht is. Maar omdat de internationale contacten de laatste tijd veel belangrijker geworden zijn, lijkt het ons toch interessanter om meteen de internationale term toe te passen. Het is immers een kwestie van wennen, men moet het gewoon vinden om een bepaalde naam

te gebruiken. We zien dat als het kind een naam heeft, er eigenlijk niet meer bij nagedacht wordt, en lijkt het allemaal logisch (zo is er bijvoorbeeld niemand die het nog in zijn hoofd zou halen om een Nederlandse vertaling te maken voor een hotdog J of voor bijv. cinnamon – betekent kaneel, smakelijk J).

Nu is het uiteraard mogelijk dat voor een bepaalde mutant binnen een welbepaalde vogelsoort reeds een naam bestaat die specifiek op dat fenotype (uiterlijke) gebaseerd is. Wanneer deze namen reeds lang ingeburgerd zijn, kunnen deze uiteraard blijven bestaan. Maar wanneer er dan voor deze vogels standardeisen worden opgemaakt, gaan we er toch ook reeds de internationale term bij vermelden. Wanneer deze termen met de tijd dan ook vlot ingeburgerd zijn, kan men indien gewenst ook overschakelen naar de internationale, meer passende term. Een goed voorbeeld daarvan is turquoise. Deze mutant bestaat bij verschillende parkietachtigen, maar bij de *Agapornis roseicollis* werd deze bleekmasker genoemd, gebaseerd op het uiterlijk van deze vogel. Deze benaming werd daarom bij de opmaak van de nieuwe standardeisen vervangen door turquoise, maar voorlopig staat er naast de Nederlands benaming ook de oude benaming bleekmasker vermeld, zo kan de omschakeling vlot gaan.

Hoe de mutanten onderverdelen?

Om duidelijk te kunnen bepalen met welke mutant we te maken hebben moeten we kunnen vergelijken met bestaande mutantten. Dat houdt in dat we zekere criteria moeten handhaven om bepaalde onderverdelingen te kunnen maken. Enkel zo kunnen we nagaan of een mutant aan alle eisen voldoet om een bepaalde naam opgekleefd te kunnen krijgen. Belangrijk bij dit alles zijn uiteraard het fenotype van de vogel en wat er met de aanwezige veerstructuur of kleurstoffen gebeurt.

Klassering volgens het fenotype

Wel eerst en vooral kunnen we mutantten al gaan onderverdelen naar hun fenotype, of met andere woorden volgens hun genetische achtergrond of de manier waarop ze vererven. Mutaties zijn in regel niets anders dan een genetische fout. Deze mutaties kunnen zich recessief (onderdanig ten opzichte van de wildvorm) of dominant gedragen.

Vraag is: waar vinden we deze genetische code dan terug? Wel alle eigenschappen van een individu zijn terug te vinden op de chromosomen. De chromosomen zijn terug te vinden in de celkern van elke cel in het lichaam. Het eerste grote onderscheid kunnen we dan al maken op het type chromosoom waarop de mutatie terug te vinden is.

Elke celkern bevat nl. twee verschillende soorten chromosomen: eerst en vooral is er een paar geslachtschromosomen, dit wordt ook het X-chromosoom genoemd. Bij vogels zien we dat er bij een man twee X-chromosomen terug te vinden zijn en bij een pop één X- en één Y-chromosoom. De X-chromosomen bij de man zijn even groot, maar het X- en het Y-chromosoom in de celkern bij een pop verschillen duidelijk in lengte van elkaar. (Dit is enkel het geval bij vogels, vlinders en reptielen bij alle andere levende wezens is het net andersom – dus ook bij mensen - daar heeft de vrouw tweemaal een X-chromosoom en de man een X- en een Y-chromosoom). Omdat dit chromosomenpaar bij de beide geslachten verschillend is, spreken we hier van de geslachtschromosomen. Bij de pop moet men het X-chromosoom als actief beschouwen en het Y-chromosoom is in feite een stuk niet coderend heterochromatine waarop bij vogels geen genen te vinden zijn. Wanneer de mutatie op het X-chromosoom ligt, spreekt men van geslachtsgebonden of van SL- (is afkorting van sex – linked) mutaties. Wanneer deze mutatie zich recessief gedraagt, spreken we van SL of geslachtsgebonden recessief, van SL of geslachtsgebonden dominant bij dominantie.

De andere aanwezige chromosomenparen noemt men de autosome chromosomen. Het aantal van deze aanwezige autosome chromosomen verschilt van soort tot soort. Wanneer een mutatie op een autosomaal chromosoom ligt, spreekt men van een mutatie die autosomaal vererft. Bij mutantten op een van de autosome chromosomen spreekt men van autosomaal recessief of autosomaal dominant.

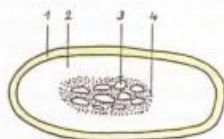
De chromosomen zijn opgebouwd uit onder andere DNA. Dit DNA vormt een complete 'programmatische code' en bepaalt het uiterlijk (fenotype) van, in dit geval, de vogels. De plaats op het chromosoom die een bepaalde kleur of eigenschap van de vogel bepaalt, noemt men een gen of de locus. Dit bepaalde gen kan soms ook op verschillende manieren muteren. Deze verschillende mutatievormen van dat bepaalde gen noemt men allelen. Zo kan een welbepaalde locus bijgevolg verantwoordelijk zijn voor verschillende mutantten. (Voor verdere details verwijs ik graag naar mijn artikel over de manieren van vererven en het hoofdstuk genetica, beide artikelen kunt u nog terugvinden op mijn website <http://www.agapornis.be>).

Klassering volgens veerstructuur en aanwezige kleurstoffen

Een ander heel belangrijk aspect is wat er precies allemaal gebeurt in de bevedering, wat er eigenlijk gebeurt waardoor de kleur van een vogel gaat veranderen tegenover de

normale wildvorm. Om daar een overzicht over te hebben is het belangrijk dat men een zekere basiskennis heeft over hoe een veer in elkaar zit en hoe een kleur gevormd wordt. Goed om te weten is dat we twee grote groepen veren kunnen onderscheiden: donsveren en contourveren. De donsveren zijn niet verantwoordelijk voor de uiteindelijke kleur van de vogel, de contourveren wel. Bij de contourveren hebben we onder andere de slagpennen, veren van het structurele type en pronkveren. Contourveren bepalen de vorm van de vogel en worden gevormd door een schacht met aan weerszijden een 'vlag'. Deze vlag bestaat uit een reeks baarden. Deze baarden kunt u zich het beste voorstellen als een reeks aan elkaar geplakte buisjes. Deze worden bij elkaar gehouden door de baardjes en haakjes. Deze vormen een soort ritssluiting die de baarden bij elkaar houden. Behalve de baarden zijn de baardjes soms ook bepalend voor de uiteindelijke kleur van de vogel.

Veren van het structurele type
De basiskleur bij de meeste parkietachtigen is groen. Maar in de veren zit absoluut geen groene kleurstof. Deze groene basiskleur ontstaat door het samenspel van de aanwezige kleurstoffen, het licht en de structuur van de veer. De kleur wordt hoofdzakelijk gevormd in de baarden en als je nu zo'n baard gaat doorsnijden en onder een microscoop bekijkt, zie je dat je eigenlijk drie verschillende ringen kunt onderscheiden. De buitenste ring, de cortex genaamd, bevat bij een groene vogel geel psittacine (geen carotenoïde, zoals wel eens verkeerd vermeld wordt in sommige artikelen). De middelste ring is de 'spons' zone, vroeger bekend als 'bewolkte' zone. Het is keratine met daarin een heel fijne, buisvormige structuur, een wirwar van dunne gangen, net als een spons (vandaar de naam sponszone). De middelste ring bevat zwarte eumelaninekorrels en medullaire cellen. De zwarte eumelaninekorrels liggen gegroepeerd rond de medullaire cellen, die worden ook wel vacuolen genoemd.

cortex
sponszone (bewolkte zone)
vacuolen (medullaire cellen)
eumelanine

Door het samenspel van de aanwezige kleurstoffen (psittacine en eumelanine) en de structuur van de veer ontstaat nu de

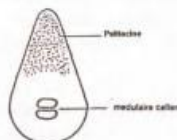
groene kleur.

Hoe dan? Wel, zoals men wellicht weet, bestaat het "kleurloze" daglicht uit een combinatie van lichtgolven van verschillende kleuren: rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo en violet. Verder zijn er dan ook nog twee kleuren die onzichtbaar zijn voor het menselijk oog: infrarood en ultraviolet. De combinatie van deze verschillende lichtgolven maakt dus "wit" daglicht.

Wat gebeurt er nu bij een groene vogel? Wel, het "witte daglicht" valt op de baard. Dat licht wordt geabsorbeerd door de eumelaninekorrels in de kern van de baard. In de sponszone wordt door interferentie dan blauw licht gevormd. Dit blauwe licht wordt door de vacuolen, die als een spiegel functioneren, terug naar buiten gestuurd en passeren nu weer de cortex met daarin de gele psittacine. De weerkaatsing van dat blauwe licht door de gele psittacine in de cortex zorgt nu voor de optische kleur groen. Omdat de structuur van deze veer verantwoordelijk is voor de aanwezigheid van het blauwe licht, noemt men deze veren van het structurele type. De vorm van de baarden verschilt van soort tot soort, maar meestal is de vorm kanovormig of ovaal. Deze vorm is echter minder belangrijk, belangrijk is dat het principe in elke veer van het structurele type bij elke soort gelijk is. De structuur is medebepalend voor de uiteindelijke kleur.

Veren van het pronktype

Bij dit type zien we dat er geen eumelanine in de baarden aanwezig is. Ook zijn de vacuolen in de baard kleiner, waardoor ze minder licht weerkaatsen, en er ontbreekt een sponszone. Doordat deze sponszone en de eumelanine ontbreken, wordt er geen blauw licht gevormd of weerkaatst.

Deze veren vindt men hoofdzakelijk terug in een maskerbevedering.

U begrijpt dat al deze factoren een rol spelen in het bepalen van de uiteindelijke kleur. De minste wijziging van dit complexe, maar ingenieuze systeem kan ervoor zorgen dat we een anders gekleurde vogel krijgen. Samenvattend kunnen we dus stellen dat een mutatie kan ontstaan door wijziging van de structuur van de veer, een mutatie van het psittacine of een mutatie van het eumelanine.

Klassering volgens de vorming eumelanine of het type eumelaninemutant

Als eenmaal bepaald is dat een mutatie ontstaan is door een wijziging van het eumelanine, dan kunnen we deze ook nog eens gaan onderverdelen in drie groepen. We spreken daar van leucisme, dilute (verduning of kwantitatief) en albinisme (kwalitatief).

Het begint allemaal in de melanocyten in de huid. De melanocyten kan men zich eenvoudig voorstellen als de 'fabriekjes van de eumelaninekorrels'. Daar wordt in normale omstandigheden eerst en vooral een kleurloze matrix gemaakt. Is deze "kleurloze matrix" eenmaal gemaakt, gaat het productieproces verder en komt het enzym tyrosinase in werking. Dat enzym zorgt ervoor dat deze lege verpakking evolueert naar een volledig zwartgekleurde eumelaninekorrel. Is dat werk achter de rug, dan gaat de laatste fase in werking en zorgt het enzym myosine ervoor dat de afgewerkte eumelaninekorrels in de veer terecht komen, waar ze hun werk kunnen doen.

Wanneer de oorzaak van een mutant terug te vinden is in het feit dat de pigmentcel of volledig of gedeeltelijk inactief is en daardoor geen normale "eumelaninematrix" kan produceren, spreken we van leucisme. Indien de pigmentcel wel degelijk werkt, maar wanneer de fout bij het tyrosinaseproces (aanmaak van verpakking of het proces dat de korrel dient te kleuren) te vinden is, hebben we te maken met een geval van albinisme. Typisch voor albinisme is dat deze mutanten ook invloed kunnen hebben op de oogkleur en de kleur van de poten en nagels.

Wanneer ten slotte de oorzaak van de mutatie terug te vinden is bij het laatste proces, betekent dit dat de eumelanine normaal wel gevormd wordt, maar dat er storingen optreden tijdens het transport van de korrel naar de veer, en worden deze mutaties onderverdeeld bij dilute (overgoten). (Voor meer gedetailleerde info over de aanmaak van eumelanine zie mijn artikel over de aanmaak van eumelanine en phaeomelanine).

Wanneer al deze info beschikbaar is, kunnen we mutanten gaan vergelijken en ze mutant bij mutant gaan klasseren en benoemen. Belangrijk is dan ook dat iedereen dezelfde criteria handhaaft bij het bepalen van een naam, want anders heeft het systeem geen enkel nut.

Voordeel is dat op deze manier alles wel wetenschappelijk ondersteund wordt en we op deze basis steeds kunnen verder bouwen. Belangrijk is evenwel de noodzakelijke info die van de kwekers moet komen. Zij zijn het immers die ons kunnen vertellen hoe een bepaalde vorm vererft en zij zijn het die de noodzakelijke proefparingen kunnen

doen. Hier kunnen we elkaar goed aanvullen en dit is trouwens ook een van de doelstellingen van MUTAVI: een brug slaan tussen hobby en wetenschap. U ziet dat er ook heel wat meer bij komt kijken, dan zo maar een naampje te verzinnen of kleven op een mutatie. En hoe meer mutaties er komen, hoe belangrijker het wordt dat deze klasseringen gebruikt worden. Want als we nu niet deftig de regels gaan bepalen, zullen we later steevast in de problemen komen.

Het klinkt misschien niet altijd even eenvoudig, maar vanaf nu gaan we proberen op regelmatige tijdstippen één bepaalde basis-mutant per artikel te behandelen. We zullen het rustig aan doen, stapje voor stapje en wie weet? Misschien wordt u op die manier ook een beetje meer "mutatie wijzer".

Dirk Van den Abeele
MUTAVI, Research & Advice Group

Lezing beschikbaar over dit onderwerp.
Meer info op + 32 0 9 368 01 45 of via
<http://www.agapornis.be>

Bijschrift:

'Combinatie van blauw licht ontstaan door interferentie in de sponszone en de gele kleur-stof in de cortex zorgen voor de optisch groene kleur.'

Boekbespreking

VOGELVEREN

Heeft dit nu ook altijd? U vindt een veer en vraagt zich af; komt me bekend voor maar, waar is hij van?

Determineren van veren van inheemse soorten.

Geschreven in een leuk en makkelijk meeneembaar boekje door Einhard Bezzel vindt u vele antwoorden op uw vraag. Natuurgetrouwe kleurfoto's van de veren zijn overzichtelijk en naar uiterlijke gelijkheid gerangschikt. In de tekst worden uiterlijk, opbouw, functie en veel voorkomende

vindplaatsen van veren besproken. Verdere details gaan over de leefwijze en leefomgeving van de 60 belangrijkste vogelsoorten waarvan veren in deze gids worden getoond, en apart, kort, maar voldoende duidelijk beschreven in een serie soortportretten.

Het 128 bladzijde tellend gidsje wordt uitgegeven door Fontaine Uitgevers B.V. Abcoude.

De verkoopprijs is € 11.90/ISBN 90.5956.064

K.B.O.F. "DE WITTE SPREEUWEN"

Het beste en meest gelezen **Belgisch Ornithologisch tijdschrift** voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks. Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: € 25,00**. Betaling: op rekeningnr. 67.32.33.790 bij de ING bank te Tilburg, t.a.v. de heer A. TRUYTS, Alg. Nat. Penningmeester K.B.O.F., Witte Gracht 90, 2222 HEIST OP DE BERG. Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag bij: Paul Achten, Everslaarstraat 78, 9160 LOKEREN, E-mail: ledenadministratie@kbof.be

A.O.B. "DE VOGELWERELD"

Lees **DE VOGELWERELD** maandelijks tijdschrift van de **A.O.B. (Algemene Ornithologische Bond van België)**
Jaarlijks abonnement 2004 van Januari tot December, ten bedrage van € 29,50. Te storten op Nederlandse postrekening 115834 van: DE VOGELWERELD - BRUSSEL. Om een proefnummer van ons tijdschrift te bekomen kunt u dit aanvragen bij onze dienst: **LEDENADMINISTRATIE**. Adres: VAN BOVEN Francois -Bosveldstraat 2 - 9260 Wichelen België. - Tel.: (0032) (0) 52 / 42.21.75.